ЛЕНИН ЙИЛИНИНГ ЗАБАРДАСТ ОДИМИ

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

16-йил чиқиши

№ 253 (4244).

26 ДЕКАБРЬ
ЖУМА
1969 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОЛТИНЧИ СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ МАЖЛИСЛАРИ ТЎҒРИСИДА

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

25 декабрь, эрталаб соат 10 да Тошкентда еттинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг олтинчи сессияси ўз ишини бошлади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов,** Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари **И. Г. Анисимкин, Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Ё. С. Насриддинова, Р. Н. Нишонов,** Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолигига кандидат **М. Турсунов,** республика Олий Совети Президиуми ва ҳукуматининг аъзолари ҳукумат ложаларига чиқиб ўтирадилар.

Сессияни Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси депутат **С. Х. Сирожиддинов** очди. Раис столи ёнида—Олий Совет Раисининг ўринбосарлари—депутатлар **З. Исроилова, А. Д. Лебедков, Г. Мирзамбетова** ўтиришибди.

Олий Совет мандат комиссиясининг раиси депутат **Т. Р. Каримова** докладини тинглади. Докладчи шуни маълум қилдики, 129-Коммуна ва 347-Славянка сайлов округларида ўз депутатлари Р. Файзиев ва Ж. Алкановни чақириб олган сайловчиларнинг йиғилишлари бўлиб ўтди. Коммуна сайлов округида 14 декабрь куни қўшимча сайлов бўлиб ўтди. Бу сайловда Х. Қодиров депутат қилиб сайланди. Славянка округидаги сайлов 1970 йил 4 январга тайинланди.

Олий Совет 129-Коммуна сайлов округидан сайланган депутат Х. Қодировнинг ваколатини тўғри деб топишга қарор қилди.

Ж. Алканов депутатлар составидан чақириб олинганлиги муносабати билан Олий Совет уни республика Олий Совети Раисининг ўринбосари вазифасидан озод этиш тўғрисида қарор қабул қилди. Оқсоқоллар кенгашининг топширувига биноан сўзга чиққан депутат **Е. Тасанбоев**нинг таклифига биноан Олий Совет 342-Фориш сайлов округидан сайланган депутат С. Есимовни республика Олий Совети Раисининг ўринбосари қилиб сайлаш тўғрисида қарор қабул қилди.

Шундан кейин Олий Совет сессиянинг кун тартиби ва иш тартибини бир овоздан тасдиқлади. Сессиянинг кун тартибига қуйидаги масалалар киритилди:

1. Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1970 йилги давлат плани тўғрисида.
2. Ўзбекистон ССРнинг 1970 йилги давлат бюджети тўғрисида.
3. Ўзбекистон ССР Олий Совети доимий комиссиялари тўғрисидаги низомга қўшимчалар киритиш тўғрисида.
4. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Олий Совет кун тартибидаги дастлабки икки масалани қараб чиқишга ўтиб, Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1970 йилги давлат плани тўғрисида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика госпланининг раиси депутат **С. К. Зиёдуллаев** докладини ва Ўзбекистон ССРнинг 1970 йилги давлат бюджети тўғрисида республика молия министри депутат **В. Муродхўжаев** докладини тинглади.

Олий Совет план-бюджет комиссияси ва тармоқ доимий комиссияларининг қўшимча доклади ҳам тингланди. Шу тўғрида план-бюджет комиссиясининг раиси депутат **Х. М. Ғафуров** доклад қилди.

Олий Советнинг биринчи мажлисида қилинган докладлар юзасидан музокаралар бошланди. Музокараларда депутатлардан **Ж. Х. Алимов** (Бухоро шаҳар 185-Фурқат сайлов округи), **В. В. Окунский** (2-Кафанов сайлов округи), **Х. А. Шоғазатов** (221-Деҳқонобод сайлов округи), **С. Оллаберганов** (423-Охунбобоев сайлов округи) қатнашдилар.

Биринчи мажлиснинг охирида В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун олиб борилаётган мусобақада эришилган муваффақиятлар тўғрисида республиканинг бир қанча меҳнаткашлар коллективларидан сессия номига юборилган рапортлар ўқиб эшиттирилди.

* * *

25 декабрь кундуз соат 4 да Ўзбекистон ССР Олий Советининг иккинчи мажлиси бўлди. Мажлисни Олий Совет Раисининг ўринбосари депутат **А. Д. Лебедков** очди.

Кун тартибидаги ҳар икки масала Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1970 йилги давлат плани ва давлат бюджети тўғрисидаги масала юзасидан мажлисда музокаралар давом этди.

Музокараларда депутатлар **В. С. Содиқова** (175-Қўқимбой сайлов округи), **Э. А. Эргашев** (313-Хазарбоғ сайлов округи), **Е. Тасанбоев** (335-Интернационал сайлов округи), Тошкент область ижроия комитетининг раиси **Э. Т. Шайхов,** депутатлар **М. Иброҳимов** (363-Жуйрак сайлов округи), **Қ. Нурумбетов** (436-Беруний сайлов округи), **Х. Умаров** (405-Аввал сайлов округи), **И. К. Титков** (249-Шаумян сайлов округи, **П. А. Раҳмонов** (210-Қизил октябрь сайлов округи), **П. Қаюмов** (109-Бильдин сайлов округи) сўзга чиқдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг олтинчи сессияси ўз ишини давом эттирмоқда.

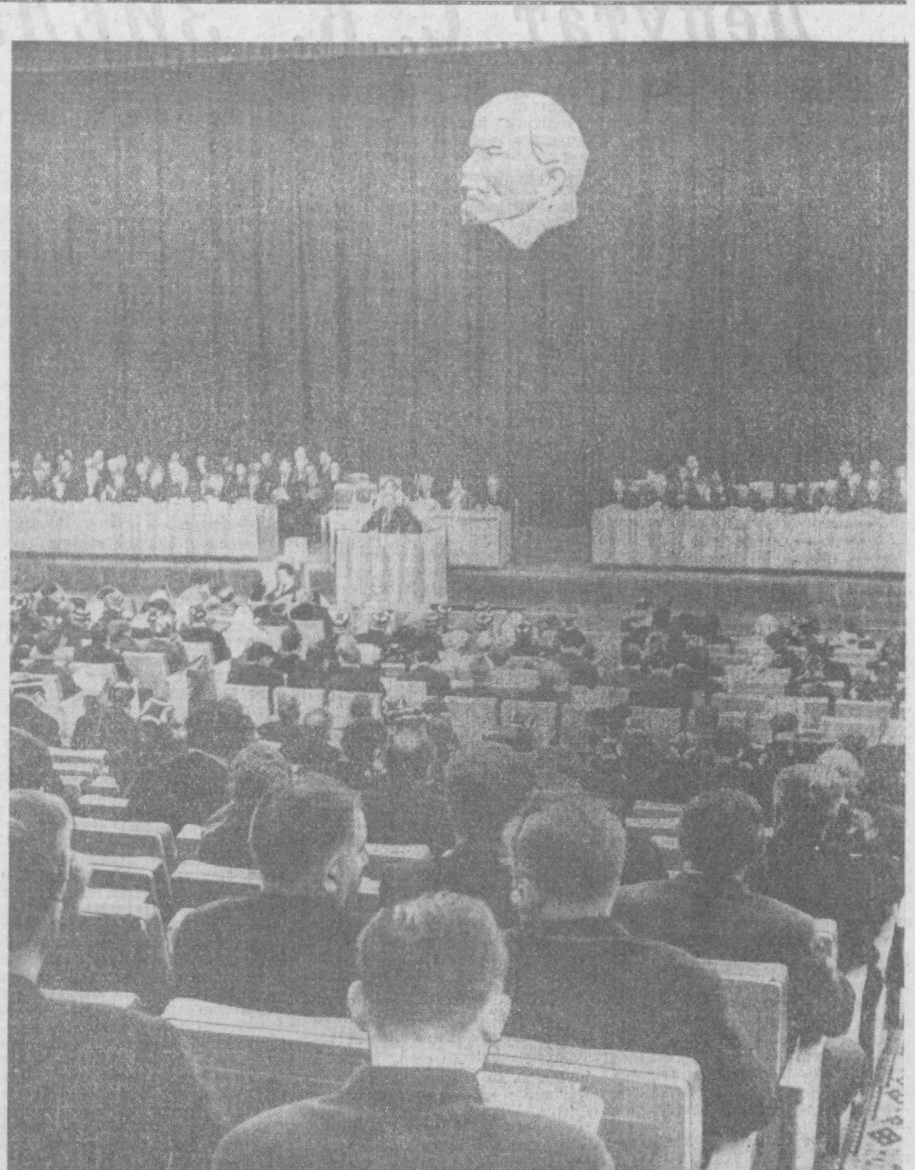

Суратда: Ўзбекистон ССР Олий Совети олтинчи сессиясининг очилиши.

И. Глауберзон фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1970 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Госпланининг раиси, депутат С. К. Зиёдуллаев доклади

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССР Олий Советининг ушбу сессияси бутун мамлакатимиз ва жамики прогрессив инсоният улуғ йўлбошчи ва устоз Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олишга тайёргарлик кўраётган шонли кунларда бўлиб ўтмоқда.

Иқтисодий ривожланиш соҳасида улкан муваффақиятларга эришган Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси ҳозир коммунистик жамиятнинг моддий техника базасини вужудга келтиришда Совет Иттифоқи республикалари орасида муносиб ўрин олиб турибди. Бизнинг партиямиз ҳамиша В. И. Ленин васиятларига амал қилиб келганлиги туфайли ана шундай муваффақиятларга эришиш мумкин бўлди.

Ўзбекистон ССРнинг беш йиллик охирги йили — 1970 йилда халқ хўжалигини ривожлантиришнинг Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан сизларнинг муҳокамангизга ҳавола этилаётган давлат плани экономикани янада ривожлантиришда катта аҳамиятга эга бўлади. Бу планда ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш ва ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг ҳозирги босқичидаги иқтисодий жараёнлар, партия билан ҳукуматнинг социалистик хўжаликни юритиш ва планлаштириш принциплари ҳамда методларини такомиллаштиришга қаратилган энг муҳим қарорлари акс эттирилган.

1970 йил плани СССР Олий Совети VII сессиясининг қарорларига тўла мувофиқ равишда ҳамда Ўзбекистон ССР министрликлари ва идораларининг, маҳаллий Советлар ижроия комитетларининг таклифлари, шунингдек республика экономикасини ривожлантиришнинг беш йиллик планнинг ўтган тўрт йилдаги якунлари ҳисобга олинган ҳолда тузилди.

Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини 1966 — 1969 йилларда ривожлантиришнинг асосий якунлари тўғрисида

Ўзбекистон ССР экономикаси ва маданияти КПСС XXIII съездининг мамлакатимиз халқ хўжалигини 1966—1970 йилларда ривожлантириш беш йиллик планига доир директиваларида белгилаб берилган асосий иқтисодий вазифаларга мувофиқ равишда ривожланиб бормоқда.

1966—1969 йиллар мобайнида халқ хўжалигининг ҳамма тармоқлари ривож топди, уларнинг техникавий савияси ошди, ижтимоий ишлаб чиқаришни интенсивлаш ва самарадор қилиш даражаси кўтарилди. Республика аҳолисининг турмуш даражасини оширишга доир бир қанча йирик тадбирлар жорий этилди.

Республиканинг кўпгина саноат корхоналари асосий фондлардан яхшироқ фойдаланиш, фан ва техника муваффақиятларини ҳамда меҳнатни илмий ташкил этишни жорий қилиш асосида ўзларининг социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажармоқдалар.

Кўпгина саноат корхоналари планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтказилганлигини саноатда муҳим ва ўзига хос хусусият деб ҳисобламоқ керак. Ҳозирги вақтда жамики саноат корхоналарининг 58 проценти янги система асосида ишлаб, реализация қилинаётган бутун маҳсулотнинг 64 процентини ишлаб чиқармоқда. Иқтисодий ислоҳот саноат энг муҳим турларини ривожлантириш суръатларини аввалги беш йилдагига нисбатан анча кўпайтириш имконини берди.

1969 йилда 1965 йилга нисбатан газ қазиб олиш 1,9 баравар, электр энергия ҳосил қилиш 1,4 баравар, минерал ўғит ишлаб чиқариш 1,6 баравар, нефтни қайта ишлаш 1,5 баравар кўпаяди. Пахтачилик ва ирригация учун машиналар, шунингдек тракторлар прицеплари ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб чиқариш анча кўпайтирилади. Халқ истеъмоли молларининг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш ортади: устки трикотаж ишлаб чиқариш икки баравар, шойи газлама ишлаб чиқариш 1,3 баравар, мебель ишлаб чиқариш 1,4 баравар, холодильниклар ишлаб чиқариш 1,8 баравар, қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти ишлаб чиқариш 1,4 баравар кўпаяди ва ҳоказо.

Шу давр мобайнида саноат ишлаб чиқариш структурасида катта сифат ўзгаришлари рўй берди ва саноати нисбатан кам ривожланган областларнинг иқтисодий потенциали ошди. Республиканинг кўпгина областларида йирик саноат иншоотлари қурилмоқда. Шу иншоотлар ишга туширилгач, меҳнатнинг индустриал даражаси анча ошади, қўшимча меҳнат ресурслари, айниқса хотин-қизлар ишга жалб этилади, шаҳарларнинг ва шаҳар типидаги посёлкаларнинг маданий-маиший қиёфаси ўзгаради.

Республика қишлоқ хўжалигининг меҳнатчилари КПСС XIII съезди ва КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорларини муттасил амалга ошира бориб беш йилликнинг ўтган тўрт йили ичида қишлоқ хўжалик маҳсулоти ишлаб чиқаришини кўпайтиришга эришдилар.

1961-1965 йиларда пахта етиштириш йилига ўрта ҳисобда 3 миллион 485 минг тоннани ташкил қилган бўлса, беш йилликнинг ўтган тўрт йили мобайнида ҳар йили ўрта ҳисобда тўрт миллион тонна, яъни аввалги беш йилликдагидан 515 минг тонна кўп пахта етиштирилди. Сабзавот етиштириш 48 процент, полиз маҳсулотлари етиштириш 84 процент, гўшт етиштириш 14 процент, сут етиштириш 34 процент, тухум етиштириш 24,1 процент, қоракўл етиштириш 15 процент ва пилла етиштириш 16 процент кўпаяди.

Бу йил об-ҳаво мураккаб келганлиги ва табиий офатлар рўй берганлигига қарамай, республика пахтакорларининг фидокорона меҳнати натижасида мўл пахта ҳосили етиштирилди. Шаҳар аҳолиси ва барча меҳнаткашларнинг ёрдами билан 24 декабргача 3 миллион 900 минг тоннага яқин пахта териб олиниб давлатга топширилди.

Об-ҳаво шароити оғир келганига қарамай, республикада 45 район меҳнаткашлари пахта тайёрлаш планини муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажардилар. Қашқадарё областининг барча районлари—Ғузор, Қарши, Косон, Қамаши, Китоб, Чироқчи, Шаҳрисабз, Яккабоғ районлари. Бухоро областининг барча пахтакор районлари — Бухоро, Вобкент, Ғиждувон, Когон, Конимех, Қоракўл, Навоий, Ромитан, Свердлов, Шофиркон районлари. Сурхондарё областининг Гагарин, Жарқўрғон, Термиз, Шеробод, Шўрчи районлари, Хоразм областининг Қўшкўпир, Урганч, Хива, Шовот, Янгиариқ районлари, шунингдек Самарқанд областининг Каттақўрғон, Нарпай, Пойариқ ва Хатирчи районлари, Тошкент областининг Оққўрғон, Оржоникидзе ва Янгийўл районлари, Қорақалпоғистон АССРнинг Шуманай, Қўнғирот ва Нукус районлари, Фарғона областининг Киров ва Ўзбекистон районлари, Сирдарё областининг Мирзачўл ва Янгиер районлари, Наманган областининг Задарё ва Чуст районлари, Андижон областининг Бўз райони шулар жумласидандир.

Пахта териш машиналарининг механиклари ва ҳайдовчилари бу йилги бениҳоя қийин шароитларда пахта теришга мажбур бўлдилар. Бу йил улар 1 миллион 132 минг тонна пахта териб бердилар. Оққўрғон районидаги «Заря коммунизма» ва «Ленинград» колхозлари, «Гулбоғ», «Малик» совхозлари ва бошқа бир қанча хўжаликлар ҳосилнинг деярли ҳаммасини машинада териб олдилар.

1969 йилда давлатга дон, шу жумладан шоли, пилла, қоракўл, сабзавот, полиз маҳсулотлари, тамаки, луб экинлари, тухум, сут ва қишлоқ хўжалик маҳсулотининг бошқа турларини сотиш плани ошириб бажарилди.

(Давоми иккинчи бетда).

*) Доклад стенограммага мувофиқ қисқартириб босилди.

ЛЕНИНЧА МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

ЙИЛЛИК ПЛАН БАЖАРИЛДИ

Оржоникидзе район чорвадорлари катта ғалабани қўлга киритдилар. Улар давлатга чорва маҳсулотлари топшириш планини муддатидан илгари адо этишди. Шу кунгача қабул пунктига пландаги 5589 тонна ўрнига 5638 тонна серқаймоқ сут топширилди. Шунингдек, тухум топшириш плани 109 процент, жун топшириш плани эса 226 процентдан ошириб бажарилди.

Ўзаро социалистик мусобақада райондаги Киров номли, «Қизил Ўзбекистон», «Октябрь», «Химик», совхози, «Красний водопад» экспериментал базаси чорвадорлари пешқадамлик қилдилар. Район сут топшириш планини бажаришда моҳир сут соғувчилардан А. Чудная, У. Раимбоева, М. Жўраева, М. Жалилова, М. Никифоровалар намуна кўрсатишди.

Район чорвадорлари чорва маҳсулоти топширишни давом эттирмоқдалар. Ҳар бир хўжаликда молларни қишловдан соғлом олиб чиқиш тадбирлари кўрилмоқда.

ЮБИЛЕЙ ШАРАФИГА

Ишни ўзаро мусобақа асосида ташкил этган «Ташоблтрансспецстрой» трестининг меҳнатсевар коллективи доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йилиги шарафига олган мажбуриятларини муваффақиятли бажаришяпти. Трест шижоаткорлари йиллик планни ўн тўрт кун олдин ўринлатишган эди.

Ўтган ўн бир ой мобайнида азамат коллектив 288 километр водопровод тармоғи, 175 километр канализация тармоғи ўтказди, 2,3 миллион квадрат метр асфальт-бетон ётқизди, 31,5 километр темир йўл қурди.

Трестнинг ихтисослашган бошқармалари коллективлари республикамизнинг энг йирик Чирчиқ электрохимия комбинати, Ўртаовул гўшт комбинати, Олтинтопган қўрғошин-рух комбинати, Чирчиқдаги ўтга чидамли металлар ва қаттиқ қотишмалар комбинати, «Ташавтомаш» заводи, Олмалиқдаги янги химия комбинати ва бошқа кўпгина корхоналар қурилишида жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилдилар.

Айниқса Олмалиқдаги ихтисослашган бошқарма коллективи республикамизнинг янги химия гиганти қурилишида намунали меҳнат қилмоқдалар. Улар қисқа муддат ичида 37,5 километр инженерлик-коммуникация тармоқлари ва 6,5 километр темир йўл қуриб битказдилар.

Бунёдкорлар қурилиш-монтаж ишлари танархини тобора камайтиришга муваффақ бўлишмоқда. Ўн бир ой мобойнида таннарх белгиланганига нисбатан 0,6 процент камайтирилди. Бу эса планга қўшимча 137 минг сўм фойда берди.

Қурилиш-монтаж ишлари таннархини арзонлаштиришда трест рационализаторлари салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Жорий этилган ўнлаб рационализаторлик таклифлари бир неча ўн минг сўм иқтисодий фойда берди.

Меҳнатсеварлар ютуқларни янада мустаҳкамлаш учун курашиб, йил охиригача яна пландан ташқари 500 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажариш мажбуриятини олдилар. Аҳдига вафодор коллектив бу мажбуриятни бажариш учун мардонавор меҳнат қилмоқда.

И. ҲАМИДОВ.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Ленинча меҳнат вахтасида туриб ишлаётган «Ташоблколхозстрой» тресги коллективи қувончли ютуқларга эришяпти.

Улар 19 декабрдаёқ беш йилликнинг тўртинчи йили юзасидан ўз зиммаларига олган аҳдларини адо этишган эди. Шу кунларда эса улар юбилей йили ҳисобига ишламоқдалар.

Йил охиригача коллектив 1970 йил ҳисобига яна 600 минг сўмдан зиёд қурилиш-монтаж ишларини адо этиш мажбуриятини олдилар. Бинокорлар яна қўшимча 800 квадрат метр майдонда турар-жой бинолари ва 628 бош чорвага мўлжалланган бинолар қуриш учун ғайрат-шижоатни кучайтирмоқдалар.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пахта тайёрлаш йиллик планини муваффақиятли бажарганликлари учун қуйидагилар область «ҲУРМАТ ТАХТАСИ»га ёзиладилар:

БЎКА РАЙОНИ БЎЙИЧА:

Фрунзе номли колхоз (раиси **Х. Раҳматуллаев,** партия ташкилотининг секретари **Т. Ҳошимов,** бош агрономи **О. Турдиматов** ўртоқлар)

«Ленинобод» колхози (раиси **Ю. Мамашоев,** партия ташкилотининг секретари **К. Баётов,** бош агрономи **А. Жумабоев** ўртоқлар)

Калинин номли колхоз (раиси **А. Абдуҳолиқов,** партия ташкилотининг секретари **А. Холжигитов,** бош агрономи **Р. Зокиров** ўртоқлар)

БЕКОБОД РАЙОНИ БЎЙИЧА:

«Победа» колхози (раиси **Э. Хатамов,** партия ташкилотининг секретари **П. Рисбоев,** бош агрономи **Д. Қўзиев** ўртоқлар)

ЯНГИЙЎЛ РАЙОНИ БЎЙИЧА:

Ҳ. Турсунқулов номли колхоз (раиси **У. Жўраев,** партия ташкилотининг секретари **Б. Султонов,** бош агрономи **Р. Йўлдошев** ўртоқлар)

ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ РАЙОНИ БЎЙИЧА:

«Правда» колхози (раиси **И. А. Цой,** партия ташкилотининг секретари **Г. Б. Югай,** бош агрономи **В. Ф. Ким** ўртоқлар)

ЎРТА ЧИРЧИҚ РАЙОНИ БЎЙИЧА:

А. Икромов номли колхоз (раиси **Х. Пўлатов,** партия ташкилотининг секретари **С. Раҳмонов,** бош агрономи **Б. Қосимов** ўртоқлар).

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ШУДГОРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 25 ДЕКАБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — районлар, иккинчи стун — бир кунда, учинчи стун — мавсум бошидан бери.

(ЙИЛЛИК ПЛАНГА НИСБАТАН ПРОЦЕНТ ҲИСОБИДА)

Янгийўл	**1,5**	**113,8**
Калинин	**0,5**	**107,8**
Оржоникидзе	**—**	**100,0**
Оққўрғон	1,7	98,6
Юқори Чирчиқ	—	97,0
Ўрта Чирчиқ	2,7	95,0
Бўстонлиқ	—	87,8
Бекобод	4,0	85,5
Бўка	3,4	84,2
Область бўйича	2,0	95,9

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОЛТИНЧИ СЕССИЯСИ

Депутат С. К. ЗИЁДУЛЛАЕВ докладининг давоми

(Боши биринчи бетда).

Мана шуларнинг ҳаммаси қишлоқ хўжалигини кескин юксалтириш юзасидан Коммунистик партия билан Совет ҳукумати кейинги йилларда кўрган тадбирлар тўғрилигининг ёрқин исботидир, колхозчилар ва совхоз ишчилари, механизаторлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари ва республиканинг барча меҳнаткашлари қилган фидокорона меҳнатининг, Ўзбекистон партия ташкилоти тўғри раҳбарлигининг натижасидир.

1966—1969 йиллар мобайнида республикада давлат капитал маблағлари 8,8 миллиард сўмга етади ёки ўтган тўрт йилда ўзлаштирилганидан 1,7 баравар ортиқ бўлади. Ана шу тўрт йил ичида капитал маблағ сарфлашнинг ўртача йиллик суръатлари 14,3 процентга етади.

Асосий фондлар тахминан 6,5 миллиард сўмлик миқдорда ошади. Тошкент, Навоий ва Тахиатош ГРЭСларида ва Фарғона ТЭЦида Чирчиқ, Навоий химия комбинатларида Фарғонадаги азот ўғитлари заводида янги қувватлар ишга туширилди. Шу нарса диққатга сазовордирки, ўтган тўрт йил мобайнида ишга туширилган қувватлар республиканинг ҳамма химия корхоналарида 1965 йил 1 январда мавжуд бўлган қувватларга тенг келади. Йиғма темир бетон конструкциялари ишлаб чиқариш қувватлари 1,1 миллион кубометр, деворбоп материаллар ишлаб чиқарувчи қувватлар 550 миллион дона шартли ғишт миқдорида кўпайди, элеваторлар ҳажми 160 минг тонна миқдорида кенгайди. Шу давр ичида қўрғошин—рух, вольфрам ва таркибида олтин бўлган рудалар ва олтингугурт кислотаси ишлаб чиқариш юзасидан қўшимча қувватлар ишга туширилди.

Айниқса Мирзачўлда ва Қарши даштида, Сурхон-Шеробод ва Фарғона водийларида, Қорақалпоғистон АССРда сув хўжалиги қурилиши кенг кўламда олиб борилмоқда. Йирик Пачкамар ва Чимқўрғон сув омборлари ишга туширилди. Катта Андижон каналига доир ишлар битказилди. Ерларнинг мелиорация ҳолатини яхшилаш юзасидан катта ишлар қилинмоқда.

Транспорт ва алоқа янада ривож топди.

Ўзбекистон республикасида халқ хўжалиги ва унинг асосий кўрсаткичи бўлмиш миллий даромад ўсганлиги асосида беш йилликнинг тўрт йили мобайнида халқнинг турмуш даражаси анча ошди, бу кўрсаткич КПСС XXIII съездининг беш йиллик планга доир директиваларига мувофиқ келади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қарамоғидаги ташкилотлар, иттифоқ министрликлари ва идоралари, уй-жой қуриш кооперативлари, колхозлар ва аҳоли ўз ҳисобига ҳамда давлат кредити ёрдами билан шунингдек Тошкентдаги зилзила оқибатларини тугатишда қатнашаётган иттифоқдош республикалар ва министрликлар, Москва ва Ленинград шаҳарлари берган ёрдам ҳам қўшиб ҳисобланганда республикада умумий саҳни салкам 19 миллион квадрат метр бўлган уй-жой бинолари қуриб битказилди ва фойдаланиш учун топширилди.

Тўрт йил ичида аҳолининг реал даромадлари ўсишини кўрсатувчи маълумот катта сўммага етиб, 1 миллиард 758 миллион сўмни ташкил қилди.

Қўшимча тўловлар ва имтиёзлар тарзидаги ижтимоий истеъмол фондлари шу давр ичида 46.6 процент кўпаяди ва йиллик ўртача ўсиш суръати 10 процентга етади.

Кейинги йилларда республика аҳолисига маиший хизмат кўрсатиш ҳажми анча кўпайди. Коммунал қурилиш жадал суръатлар билан амалга оширилмоқда.

Чакана товар обороти ҳажми 43 процент, қишлоқ жойларида эса, 46 процент ортади. Бу эса, КПСС XXIII съезди директиваларининг шаҳар ва қишлоқ аҳолиси турмуш даражасини бир-бирига яқинлаштириш тўғрисидаги талабларига мос келади.

Аҳоли сиҳат-саломатлигини сақлаш ва социал таъминотни яхшилашга доир катта-катта тадбирлар амалга оширилди. Халқ маорифини янада ривожлантириш, олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассислар тайёрлаш, аҳолига маданий хизмат кўрсатишни яхшилаш юзасидан партия XXIII съезди белгилаган Программа муваффақиятли равишда амалга оширилмоқда.

Министрликлар ва идоралар, маҳаллий бошқарув органлари, саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, колхоз ва совхозлар ўзларининг хўжалик фаолиятида катта нуқсонларга йўл қўймаганларида, 1969 йилнинг ноқулай об-ҳаво шароитларига қарамай, ўз тараққиётимизда тағин ҳам каттароқ муваффақиятларга эришган бўлур эдик.

1968-1969 йилларда саноат ишлаб чиқаришини ўстириш суръатлари бир мунча пасайиб қолди. Бунга аввало мавжуд қувватлардан дуруст фойдаланмаслик, янги қувватларини ишга тушириш топшириқларини бажармаслик, шунингдек меҳнат унумдорлигини ошириш суръати камайиб кетганлиги сабаб бўлди.

Айниқса енгил саноат, пахта тозалаш, озиқ-овқат саноатида, рангли металлургия объектларида, тегирмон комбинатлари ва бошқа объектлар қурилишида капитал қурилиш топшириқлари қониқарсиз бажарилмоқда. Битмай қолган қурилишларда маблағларнинг анчагина қисми банд бўлиб турибди.

Уй-жой ва маданий-маиший қурилишнинг қониқарсиз олиб борилаётганлигига эътиборни жалб қилмоқ керак. Беш йиллик мобайнида давлат капитал маблағлари ҳисобига уй-жой қуриб фойдаланиш учун топшириш топшириқлари атиги 70 процент ва уй-жой қурилиш кооперацияси маблағлари ҳисобига 45 процент бажарилса керак. Уй-жой, касалхоналар, болалар боғчалари ва яслилар, маданий муассасалар, ҳунар-техника мактаблари қуриш учун ажратилган маблағлар Тошкент шаҳрида, Сирдарё, Қашқадарё, Бухоро областларида ва Қорақалпоғистон АССРда дуруст ўзлаштирилмаётир.

Кейинги йилларда кўп корхоналарда меҳнат унумдорлигини ошириш масалаларига эътибор бўшаштириб юборилди ва ўртача иш ҳақининг ўсиш суръатлари меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръатларидан ошиб кетишига йўл қўйилди, бу эса иш ҳақи фондининг ортиқча сарф бўлишига олиб боради. Айрим жойларда меҳнат интизоми бўшашиб кетди.

Министрликлар ва идоралар, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари халқ хўжалигининг ҳамма бўғинларида меҳнат интизомини мустаҳкамлаш учун кескин чоралар кўришлари ҳамда социалистик ишлаб чиқаришнинг боришига маъмурий ва иқтисодий воситалар билан таъсир ўтказишни кучайтиришлари керак. Иқтисодий ислоҳот афзалликларидан кенгроқ фойдаланиш зарур.

Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўллари ва 1970 йилги план вазифалари

Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўллари ва саккизинчи беш йилликнинг сўнгги йили бўлган 1970 йилги план вазифалари партиямиз билан давлатимизнинг ҳозирги босқичдаги иқтисодий сиёсатига асосланиб, умумиттифоқ меҳнат тақсимотида республикамиз тутган ўрни ҳамда ролига ва унинг коммунистик қурилишга қўшаётган ҳиссаси тобора кўпайиб бораётганлигига асосланиб белгиланди.

1970 йилги планда:

— ижтимоий ишлаб чиқариш структурасини янада такомиллаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш, асосий халқ хўжалик пропорцияларини яхшилаш;

—техника тараққиётини белгилаб берувчи саноат тармоқлари — электр энергетика, машинасозлик, рангли металлургия, химия саноатини жадал ривожлантириш;

— халқ хўжалигини ривожлантиришнинг ялпи суръатларига ҳозирги вақтда ҳалақит бераётган бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустрияси сингари саноат тармоқларини тезроқ ривожлантириш;

—ишлаб чиқариш қувватлари ва асосий фондлардан фойдаланишни яхшилаш;

— деҳқончилик маданиятини янада ошириш, комплекс механизациялаш, химиялаштириш, янги суғориладиган ерларни жадал ўзлаштириш негизида пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни ҳар томонлама кўпайтириш;

— капитал маблағларнинг самарадорлигини ошириш, ишлаб чиқариш қувватлари ва асосий фондларни ўз вақтида ишга тушириш, қурилиш ва монтаж ишларининг сифатини ошириш, қурилишлардаги машина ва механизмлардан фойдаланишни яхшилаш;

— фан ва техникани ҳар томонлама ривожлантириш, меҳнатни илмий ташкил этишни халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларига кенг кўламда жорий қилиш ва шу асосда меҳнат унумдорлигини ошириш;

—хом ашё, материаллар, ёқилғи, электр энергиядан фойдаланишни яхшилаш ва уларни ғоят тежаб-тергаб ишлатиш;

— аҳолининг турмуш даражасини янада ошириш кўзда тутилади.

1970 йилда истеъмол ва жамғарма учун фойдаланиладиган миллий даромад 1965 йилдагига нисбатан 53 процент кўпаяди ва ўртача йиллик ўсиш суръати 8,9 процент бўлади. Республика аҳолисининг кўпайиш проценти юқори бўлишига қарамай, беш йиллик мобайнида аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар КПСС XXIII съезди Директиваларида белгиланган 30 процент ўрнига 38 процент ортади. Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача иш ҳақи 31 процент, ижтимоий истеъмол фондлари эса, 80,7 процент кўпаяди.

Ана шу маълумотлардан кўриниб турибдики, бу беш йилликда энг муҳим социал-иқтисодий кўрсаткичлар соҳасида яхши натижаларга эришилади.

Айни вақтда биз саноат ишлаб чиқаришини ривожлантириш суръатлари жиҳатидан беш йиллик планда белгиланган даражага бир мунча ета олмай қоламиз. Бунинг сабаби шуки, аввало пахта тозалаш ва ёғ саноати анча орқада қолмоқда, шунингдек ўтган йиллар мобайнида ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш ва улардан фойдаланиш ҳамда меҳнат унумдорлигини ошириш плани бажарилмай келди.

Саноат, транспорт ва алоқа

1970 йилги планда саноат, транспорт ва алоқанинг ҳамма тармоқларини янада ривожлантириш кўзда тутилган.

Саноат маҳсулотининг умумий ҳажми 1969 йилга нисбатан 3,3 процент кўпаяди шу жумладан электр энергетика 10,2 процент, машинасозлик 8 процент, рангли металлургия 10 процент, химия саноати 21,9 процент, бинокорлик материаллари саноати 13,6 процент кўп маҳсулот ишлаб чиқаради.

Ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришнинг энг муҳим факторлари системасида ёқилғи — энергетика тармоқлари асосий ўринлардан бирини олади. Электр энергия ишлаб чиқариш 17,2 миллиард киловатт соатга, аҳоли жон бошига ҳисоблаганда эса, 1419 киловатт соатга етади. Республиканинг энг йирик электр станциялари бўлган Сирдарё ГРЭСи, Тошкент ГРЭСи ва Чорвоқ ГЭСини қуриш давом эттирилади.

Республикада биринчи марта Тошкент—Сирдарё ГРЭСи—Андижон ўртасида узунлиги 50 километрдан ошадиган 500 киловолт кучланишли осма электр симлари қуришга киришилади. Шу туфайли электр энергия истеъмол қилувчи корхоналарнинг асосий марказларини янги кучли магистраллар билан туташтириш, электр энергия узатишнинг тежамлилигини ва электр таъминоти пухталигини ошириш мумкин бўлади. 1970 йилда Амударё этаклари энергетика системаси марказий Ўзбекистон энергия системасига туташтирилади. Натижада бу энергетика системаси Тожикистон энергетика системаси таъминотидаги Сурхондарёдан ташқари республиканинг ҳамма областларини ва Қорақалпоғистон АССРни марказлашган тартибдаги электр таъминоти билан қамраб олади. Қишлоқ хўжалигини электрлаштиришга алоҳида эътибор берилади. Тошкент, Самарқанд, Фарғона, Андижон, Наманган, Термиз, Бухоро, Қарши, Қўқон, Ангрен, Олмалиқ ва бошқа шаҳарларни иссиқлик билан таъминлаш даражаси оширилади.

Газ қазиб чиқариш 31,6 миллиард кубометрга, нефть қазиб чиқариш 1,7 миллион тоннага, кўмир қазиб чиқариш 3,6 миллион тоннага етказилади. Қўқон — Наманган газ қувурини қуриш мўлжалланмоқда.

Қашқадарё областида газдан олтингугурт ишлаб чиқарувчи заводнинг биринчи навбати қуриб битказилади. Бу эса тозаланган табиий газ ва олтингугурт ресурсларини кўпайтириш имконини беради. Бизнинг мамлакатимизда бундай завод биринчи марта қурилаётир.

Умумиттифоқ эҳтиёжларини қондиришда муҳим роль ўйнаётган рангли металлургия янада ривож топади. Бизнинг республикамиз мис, молебден ва вольфрам етказиб берувчи йирик манба бўлиб қолди ва мамлакатнинг олтин қазиб чиқарувчи муҳим районига айланмоқда. Олмалиқ кон металлургия комбинатида рух заводини ишга тушириш мўлжалланмоқда.

Машинасозлик ва металл ишлаш саноати янада ривож топади.

Қишлоқ хўжалик машиналари, шу жумладан пахта териш машиналари, трактор прицеплари, пахта тозалаш ускуналари, экскаваторлар ва бошқа кўпгина маҳсулотлар ишлаб чиқариш кўпайтирилади. Яқин йилларда «Ташавтомаш» заводи батамом реконструкция қилиниб, трактор заводига айлантирилади. Келгуси йилда шу заводда 19 мингтадан кўп трактор ишлаб чиқарилади. Кейинчалик заводнинг қуввати йилига 30 минг трактор ишлаб чиқарадиган даражага етказилади.

«Узбекхлопкомаш» заводида бир кеча-кундузда 20 тонна пахтани қуритиб бера оладиган 900 дона универсал сушилка тайёрлаш мўлжалланмоқда. Тажриба нусхалари синаб кўрилганида уларнинг ғоят тежамлилиги аниқланди. Келгусида республика колхоз ва совхозлари ана шундай сушилкалар билан таъминланади.

«Ташсельмаш» заводида 10620 та пахта териш машинаси ишлаб чиқарилади, шу машиналарнинг 4720 таси тўрт қаторли машиналар бўлади. Ирригация ва мелиорация ишлари учун янги машиналар ишлаб чиқариш анча кўпайтирилади. 1970 йилда Самарқандда лифтсозлик заводи ишлай бошлайди.

Республика машинасозлик корхоналарида халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришни 12,2 процент кўпайтириш мўлжалланмоқда. Тошкентдаги рўзғор холодильниклари заводида компрессион холодильниклар ишлаб чиқариш 20 процент кўпайтирилади.

Халқ хўжалигини ривожлантириш планида химия саноати олдига минерал ўғит ишлаб чиқариш қувватини ошириш ва маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, маҳсулот сифатини яхшилаш, турларини кўпайтириш, шунингдек бошқа хил химия маҳсулоти ишлаб чиқаришни кўпайтириш юзасидан катта вазифалар қўйилган.

Минерал ўғит ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажми 4 миллион 105,2 минг тонна миқдорида, яъни 1969 йилдагидан 19 процент кўп қилиб белгиланган. Зарбдор қурилиш деб эълон қилинган Олмалиқ аммофос заводининг қурилиши муҳим аҳамиятга эга.

Республика қурилиш ва монтаж ташкилотларининг моддий-техника ҳамда киши ресурсларини бир ерга жамлаш ва иттифоқ министрликларининг кўрсатган актив ёрдами, қурувчилар ва монтажчиларнинг аниқ ишлаши бу муҳим заводни ишга тушириш программасини қисқа фурсатда — бир йил ичида шараф билан бажариш имконини берди. Бир йил ичида ана шундай гигант химия корхонасини қуриш — барча қурилиш ташкилотлари учун яхши ўрнак бўлиши керак. Энди гап ундан фойдаланувчи кишиларга боғлиқ бўлиб қолди. Улар корхонанинг лойиҳадаги қувватини жадал суръатлар билан ўзлаштиришлари керак.

Республикада биринчи бўлиб Фарғона химиявий тола заводида ацетат шойиси чиқарила бошлайди. Бу заводнинг қурилиши тугаллангач, бу корхона мамлакатда диацетат шойи чиқарадиган энг йирик завод бўлиб қолади.

Навоий нитрон-синтетик жун заводида Бухоро табиий газини комплекс қайта ишлаш базасида биринчи навбатдаги қувватларнинг 50 процентини ишга тушириш мўлжалланмоқда. Табиий газни комплекс қайта ишлаш базасида костюмбоп ва пальтобоп газ моллар, сунъий мўйна, трикотаж буюмлари тайёрлана бошлайди.

Планда химия саноати корхоналарида маданий-маиший аҳамиятга эга ва уй-рўзғор ишларида кор келадиган молларни ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш, уларнинг турларини кенгайтириш ҳамда халқ истеъмол қиладиган химиявий молларнинг янги турларини ишлаб чиқаришни уюштириш кўзда тутилади.

Бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш мулжалланган. Тошкент областида 1330 минг кубометр норуда материаллар ишлаб чиқарадиган қувватларни ишга тушириш кўзда тутилади.

Оҳангарон керамика комбинатида сирланган плиткалар ишлаб чиқарадиган цехни ишга тушириш кўзда тутилади. Бухорода ва Қизилтепадаги ғишт заводида керамзит ишлаб чиқарадиган заводни ишга тушириш планлаштирилмоқда, шунингдек Тошкентда офтобдан ҳимоя қиладиган қурилмалар заводини қуришни бошлаб юбориш мўлжалланмоқда.

Цемент ишлаб чиқариш 3 миллион 150 минг тоннага етади. 1969 йилга нисбатан 9,4 процент кўпаяди, ғишт ҳамда деворбоп бошқа материалларни ишлаб чиқариш 1,3 баравар, норуда материалларни ишлаб чиқариш 10 процент, йиғма темир бетон ишлаб чиқариш 1,3 баравар кўпаяди. Пардоз қилинадиган керамик плиталарни ишлаб чиқаришни 2,5 баравар кўпайтириш, пол учун плита ишлаб чиқаришни 1,7 баравар кўпайтириш, чўян ванна ишлаб чиқаришни 11 процент кўпайтириш мўлжалланмоқда.

Деворбоп материаллар билан қурилишни таъминлашда аҳвол қандай кескин бўлса, ҳозир ҳам шундайлигича қолмоқда. Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги ғишт заводларини ишчи кучлари билан тўла таъминлаш ҳамда мавжуд қувватлардан фойдаланишни ва ғишт сифатини анча яхшилаш масалаларини ҳал қилиши зарур.

Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари бинокорлик материаллари саноати ходимларига белгиланган планларнинг бажарилишини таъминлашда ҳамда ишчилар учун зарур бўлган уй-жой ва маданий-маиший шароитни вужудга келтиришда амалий ёрдам кўрсатишлари керак.

Енгил саноат ва пахта тозалаш саноати янада ривож топади. Намангандаги шойи ва костюмбоп газламалар комбинатининг пардозлаш фабрикасида қувватларни ишга тушириш, Тошкентдаги «Юлдуз» тикувчилик фирмаси қурилишини ва иккинчи тикувчилик фабрикаси қурилишини батамом тугаллаш мўлжалланган. Қўқонда хром-чарм заводи ва Фарғонада сунъий чарм комбинати қурилиши бошланади. Шунингдек Бухоро чит-газлама комбинатини қуриш учун тайёргарлик ишларига киришилади. Янгидан еттита пахта заводи қурилади.

Янги маҳсулот турларини ишлаб чиқаришни бундан кейин ҳам ўзлаштириш, кийим-кечак ва пойафзалнинг турларини анча кенгайтириш ҳамда кўпгина фасонларнинг янги моделларини жорий қилиш мўлжалланади.

Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги билан Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги енгил саноат корхоналарини қуриш планларини бир неча йилдан буён бажармай келаётганлигига эътиборни алоҳида жалб қилиш керак. Бу министрликлар енгил саноат корхоналарини қуришга бўлган ўз муносабатини ўзгартиришни ва қувватларни белгиланган муддатларда ишга туширишни таъминлаши керак.

Беш йилликнинг тўрт йили мобайнида 15 та пахта заводи ишга туширилди. Бу 1969 йилдаёқ пахтани Сирдарё областидан қайта ишлаш учун бошқа областларга ташиб боришни тўхтатиш имконини берди. Келгусида эса Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областидан пахтани қайта ишлагани бошқа областларга ташиб боришни тўхтатиш имконини беради.

Луб саноатида қувватлардан қониқарсиз фойдаланилаётганлиги оқибатида қишлоқ хўжалигида канон пояси етиштириш билан саноатда уни қайта ишлаш ўртасида диспропорция — номувофиқлик вужудга келмоқда. Ўзбекистон ССР пахта тозалаш саноати министрлиги ва Тошкент область ижроия комитети луб саноати корхоналарининг ишини яхшилашга қаратилган зарур чораларни кўришлари керак.

Озиқ-овқат саноати соҳасида 1248,1 миллион сўмлик ҳажмида саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш, яъни маҳсулот ишлаб чиқаришни 4,7 процент ўстириш кўзда тутилган.

Озиқ-овқат ва гўшт-сут саноатида Тошкент озиқ-овқат корхоналари комплексининг биринчи навбати, Тошкент, Андижон шаҳарларида нон заводлари, Тошкент ёғ экстракция заводи ишга туширилиши ва Коғон ёғ заводи реконструкция қилиниши керак. Тошкент областининг Ўрта овул қишлоғидаги гўшт комбинатида асосий қувватлар ишга туширилади.

Сабзавот, мева консервалари ишлаб чиқаришни 12 процент, гўшт консерваси ишлаб чиқаришни 8 процент, қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари ишлаб чиқаришни 9,7 процент, пивони 15 процент, алкоголсиз ичимликларни 29 процент, синтетик ювиш воситаларини ишлаб чиқаришни 1,9 баравар кўп ишлаб чиқариш кўзда тутилади. Кўлларда балиқ етиштиришни 24 процент кўпайтириш планлаштирилган. Ун-крупа ва омихта ем саноати корхоналарида 840 минг тонна ун ишлаб чиқарилади. Бу 1969 йилдагидан 8,5 процент ортиқ. Шуни айтиб ўтиш кераки, Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги ва Тайёрлов министрлиги ун комбинатлари, элеваторлар ва ғаллани қабул қилиб оладиган пунктлар қурилишини қониқарли бажармаётир. Бухоро ва Навоийдаги ун комбинатида қувватлар ишга туширилмай қолди. Тахиатошда ва Қўқонда ун комбинатларини қуриш бир неча йилларга чўзиб юборилди. Шунинг оқибатида республика ғалла ўрнига унни ташиб келишни давом эттирмоқда ва натижада омихта ем саноати учун анчагина миқдорда хом ашё кам етказиб берилмоқда.

Маҳаллий саноат ўзининг ривожида янги йирик қадам қўяди. Маҳаллий саноат халқ истеъмол қиладиган молларни тобора кўпроқ ишлаб чиқаришга киришади. Планда халқ истеъмол молларини бу йилдагига нисбатан 11 процент кўп ишлаб чиқариш мўлжалланади.

Халқ бадиий ҳунармандчилик буюмларини ишлаб чиқариш 22,4 процент, шу жумладан зардўзлик буюмлари 14,5 процент, қўлда тўқиладиган гиламлар 17,6 процент, ёғоч буюмларни ишлаб чиқариш 18 процент кўпайтирилади. Заргарлик буюмлари ва бошқа буюмларни ишлаб чиқариш ҳам кўпаяди. Чўян қуймалари, шу жумладан қозон қуйиш 58 процент, тикувчилик пахтаси ишлаб чиқариш 13 процент кўпайтирилади. Умуман республикада маданий-маиший аҳамиятга эга ва уй-рўзғор моллари ишлаб чиқариш 20,4 процент ортади.

Бутун ижтимоий ишлаб чиқаришнинг, биринчи навбатда саноат ишлаб чиқаришини ўстириш суръатларининг ортиши ва янада ривож топиши давлатимиз иқтисодий сиёсатининг туб масалаларидан биридир. Шунинг учун ҳам хўжалик раҳбарларининг, совет ва план органлари ходимларининг бурчи реал имкониятларни ҳисобга олган ҳолда барча мавжуд резервларни республиканинг иқтисодий ривожланиш суръатларини янада оширишга сафарбар қилишдан иборатдир.

1970 йилда халқ хўжалигини ривожлантириш ишига республикамиз илмий ходимларининг кўп минг кишилик отряди, хусусан Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг илмий ходимлари анчагина ҳисса қўшишлари керак.

Планда шу беш йилликда олиб борилган илмий тадқиқот ишлари бутун комплексини тугаллаш кўзда тутилган. Олимлар бир қанча янги асбобларни, материалларни, технология процессларини, вилтга чидамли пахта навларини халқ хўжалигига жорий қилиш учун топширишлари, қишлоқ хўжалик экинларини парвариш қилишнинг янги агротехника усулларини жорий этиш учун топширишлари керак.

Вазифа шундан иборатки, олимлар ишлаб чиқариш ходимлари билан биргаликда тугалланаётган илмий тадқиқот ишларининг кенг жорий қилинишини таъминлашлари зарур. Партия билан ҳукуматнинг илмий тадқиқотлар самарадорлигини ошириш тўғрисидаги сўнгги қарорлари шуни талаб этмоқда.

Экономикани янада ривожлантириш вазифаларини ҳал этишда транспорт билан алоқа муҳим ўринни эгаллайди. 1970 йилда транспорт ва алоқа янада ривожланади. Умумий фойдаланишдаги автотранспорт билан юк обороти ҳажмини 12 процент ўстириш кўзда тутилади. Тош ётқизилган автомобиль йўллари 1700 километр масофага кенгаяди.

33 минг номер ҳажмда АТС қувватларини ишга тушириш мўлжалланади. Шундан олти мингта номер район марказларидаги телефон станцияларида қўл аппаратларининг ўрнига ишга туширилади. Қишлоқ жойларида 10,1 минг номер ҳажмида телефон алоқасини қуриш мўлжалланади.

Қишлоқ хўжалигининг ривожланиши

Республика олдида партия билан ҳукуматнинг қишлоқ хўжалигини жадал ривожлантириш тўғрисидаги қарорларини амалга оширишда катта ва мураккаб вазифалар турибди.

Келгуси йил планида 4 миллион 50 минг тонна пахта етиштириш кўзда тутилади. Айни пайтда шуни айтиш кераки, ушбу беш йилликда 20 миллион тоннадан зиёдроқ ёки аввалги беш йилликдагига нисбатан 2,7 миллион тонна кўп «оқ олтин» етиштирилади.

Ушбу беш йилликда шоли етиштиришни аввалги беш йилликдагига нисбатан қарийб икки баравар, сабзавот етиштириш 73 процент, полиз экинлари маҳсулотлари етиштириш 2 баравар, мева етиштириш 16 процент, узум етиштириш 31 процент, гўшт етиштириш 16 процент, сут етиштириш 35 процент, тухум етиштириш 30 процент кўпаяди.

Келгуси йилда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш юзасидан қабул қилинадиган планни тўла ва ортиғи билан бажариш учун барча колхозлар ҳамда совхозларда катта-катта резервлар бор.

Планда давлат маблағлари ҳисобига камида 105 минг гектар майдонда шўрҳоқ жойларнинг шўрини ювиш ва заҳкаш жойларнинг захини қочириш учун ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, анчагина катта майдонларни сув билан таъминлашни яхшилаш, катта-катта майдонларнинг ерини текислаш кўзда тутилади.

Республикада тобора кенг тарқалиб кетаётган касаллик — ғўзанинг энг хавфли касаллиги вилт пахтачиликка қанчалик катта зарар етказаётганлиги маълум. Юз берган аҳвол шунчалик жиддийки, бу хусусан Фарғона водийсидаги, Тошкент ва Самарқанд областларидаги пахтакор хўжаликларда энг кескин чораларни кўришни талаб қилади. Шунинг учун келгуси йилда ҳамма жойда пахта-беда алмашлаб экишни жорий қилиш ишларини авж олдириб юбориш керак, чунки пахта-беда алмашлаб экишнинг жорий қилиниши ғўзанинг вилт касалига қарши курашнинг ҳамда чорвачилик учун ем-хашакни кўпайтиришнинг энг муҳим воситаларидан биридир. Камида 120 минг гектар майдонга беда экиш, бу бедани илгари чигит экилганида ғўзаси вилт билан энг кўп зарарланган далаларга экиш мўлжалланади.

Кейинги икки йил мобайнида республикада пахта, гўшт ва шоли етиштиришни кўпайтириш учун 30 та янги пахтакор совхоз, чорвачилик ва шоликорлик совхозлари тузилди, шу жумладан, Қорақалпоғистон АССРда 9 та, Сирдарёда 2 та, Тошкентда битта, Фарғонада битта, Наманганда иккита, Андижонда иккита, Самарқандда 3 та, Бухорода 3 та, Қашқадарёда 4 та, Хоразмда 3 та совхоз тузилди. Министрликлар ва область ташкилотлари ана шу совхозлар қурилишининг тезлаштирилишини таъминлашлари, бу совхозларни ишчи кучлари билан тўла таъминлашлари, техника билан қуроллантиришлари керак, токи бу совхозлар келгуси йилдаёқ анчагина миқдорда пахта, гўшт, шоли, ва бошқа маҳсулотларни етиштириш имкониятига эга бўлсин.

Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ошириш учун планда республиканинг колхоз ва совхозларига 3 миллион 450 минг тонна минерал ўғит етказиб бериш кўзда тутилади. Бу 1969 йил планидагидан 240 минг тонна ортиқ. Қишлоқ хўжалик органлари колхозлар ва совхозлар ана шу минерал ўғитлардан самаралироқ фойдаланиш тадбирларини кўришлари керак.

Чорвачилик соҳасида гўшт етиштиришни 33,6 минг тонна, сут етиштиришни 27,5 минг тонна, тухум етиштиришни 94 миллион дона, жун етиштиришни 1,7 минг тонна кўпайтириш мўлжалланади.

Республика чорвадорлари олдида катта аҳамиятга эга бўлган вазифа турибди. Бу вазифа чорва қишловини уюшқоқлик билан, молларнинг нобуд бўлишига йўл қўймасдан ўтказишдан, ўтган қишда нобуд бўлган моллар ўрнини, хусусан қоракўл қўйлари ўрнини тўлдиришдан иборатдир. Республика колхоз ва совхозлари чорвачилик маҳсулотлари ва моллар туёғининг мўлжалланган даражада ўсишини таъминлаш учун беда пичани, ем етиштиришни ҳамда силос бостиришни 1969 йилга нисбатан кўпайтиришлари керак. Омухта ем ишлаб чиқариш 485 минг тоннага қадар кўпаяди. Ўзбекистон ССР Тайёрлов министрлиги омухта емнинг сифатини яхшилаши керак. Қоракўлчилик хўжаликларининг озуқа базасини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор бериш зарур.

Келгуси йилда 1 миллион 800 минг тонна пахта ёки ялпи ҳосилнинг 44 процентини машинада териб олиш кўзда тутилади.

Қишлоқ хўжалигини техника билан янада кўпроқ қайта қуроллантириш учун 20,7 мингта трактор, 3,4 минг пахта териш машинаси, 13,7 мингта трактор прицепи, 3 мингдан ортиқ юк автомобили, 850 экскаватор, 1270 бульдозер ва скрепер етказиб берилади.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, «Узсельхозтехника» бирлашмаси, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари механизатор кадрларни кўпроқ тайёрлаш, қишлоқ хўжалик техникасини ремонт қилиш, асраш ва бу техникадан фойдаланишни яхшилаш учун кескин чораларни кўришлари керак.

Биз машина-трактор паркининг мўлжалланган даражада техника билан тўлдирилиши ва ундан анча унумли фойдаланилиши ҳисобига пахтачиликни, деҳқончиликнинг бошқа тармоқларини, айниқса чорвачиликни механизациялаш даражасини анча оширишимиз керак.

Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини марказлаштирилган давлат капитал маблағлари ҳисобидан ривожлантиришга 493,7 миллион сўм ажратиш мўлжалланади. Уй-жой қурилишига, маданий-маиший бинолар қурилишига, марказлаштирилмаган манбалардан ва колхозлардан ажратиладиган жами маблағлар бирга қўшиб олинганида қишлоқ хўжалигига сарфланадиган умумий капитал маблағ ҳажми 1970 йилда қарийб 1 миллиард сўм бўлади.

Қишлоқ қурилиши министрлиги, Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, «Узглавводстрой», «Узколхозстрой», Қишлоқ хўжалик министрлиги, «Узсельхозтехника», Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари, район ижроия комитетлари қишлоқ қурилишининг ана шу катта программаси муваффақиятли бажарилиши учун ўз ишларини тубдан яхшилашлари керак. Бунда қишлоқ қурилиши министрлиги «Узглавводстрой» ва «Узколхозстрой»нинг қувватларини оширишга, ишлаб чиқариш базасини ривожлантиришга, қурилиш ташкилотларини ишчи кучлари билан таъминлашга алоҳида эътибор бериш зарур.

Колхозларнинг раҳбарлари, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ва қишлоқ хўжалик органлари колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съездида қабул қилинган колхознинг янги Уставидаги асосий қоидаларни амалга ошира бориб, жамоат ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг кўпайишини таъминлаш, меҳнат унумдорлиги суръатларини меҳнатга ҳақ тўлаш суръатларига нисбатан ортиқроқ даражада ўстириш, ишлаб чиқариш харажатлари ва таннархини камайтириш, рентабелликни ошириш, қишлоқ хўжалигида ихтисослаштиришни янада чуқурлаштириш соҳасида тўхтовсиз иш олиб боришлари зарур.

Сирдарё областида суғоришни ривожлантириш, Мирзачўлнинг эски узлаштирилган зонасида ернинг мелиоратив аҳволини яхшилашни, Марказий Фарғонанинг янги ерларига сув чиқариш ишларини давом эттириш, Аччиққўл коллекторидаги ишларни поёнига етказиш мўлжалланади. Сурхондарё областида Тўпаланг — Қоратоғ канали қурилиши соҳасидаги ишлар давом эттирилади. Шеробод каналининг чап шохобчасини қуриш, Қорақалпоғистан АССР да Тахиатош гидроузели. Самарқанд областида янги ерларга сув чиқариш учун Янгикент каналини қуриш ва бошқа ишлар давом эттирилади.

«Средазирсовхозстрой» Сирдарё, Қашқадарё область ижроия комитетлари ва Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети билан биргаликда Мирзачўлда, Қарши даштида ҳамда Амударё этакларида янги ерларни ўзлаштириш учун катта ҳажмдаги ишларни давом эттиради. Туямўйин гидроузели қурилиши ва Хоразм областида Амударё йирик сув омбори қурилиши бошланади. Ана шу ишларнинг тамомланиши Хоразм областида, Қорақалпоғистон АССР ва Туркманистон ССРнинг Тошовуз областида мавжуд 500 минг гектар ерни сув билан тўла-тўкис суғориш ҳамда янги суғориладиган ерларни ўзлаштириш учун шароит яратиб беради.

Янгидан суғориладиган 45 минг гектар ерни, шу жумладан, «Главсредазирсовхозстрой» томонидан 17 минг гектар майдонни ирригация жиҳатидан тахт қилиб қўйиш кўзда тутилади.

Шундай қилиб, республикамиз қишлоқ хўжалиги олдида ҳам жиддий ва улкан вазифалар турибдики, бу вазифаларнинг ҳал қилиниши ишлаб чиқариш кучларини ривожлантириш ва аҳолининг турмуш даражасини ошириш соҳасида янги қадам қўйиш имконини беради.

Капитал қурилиш

Капитал қурилишини янада ривожлантириш экономикамизни ўстиришнинг ва унинг мутаносиблигига риоя қилишнинг негизидир. Ушбу беш йилликда капитал қурилишнинг ҳажми 1961 —1965 йиллардагига нисбатан икки баравар кўпаяди. 1970 йилда маблағ билан таъминлашнинг барча манбалари бўйича (Иттифоқ қарамоғидаги қурилишлар бу ҳисобга кирмайди) 2054,6 миллион сўм миқдорида капитал маблағ ажратиш мўлжалланади. Бу 1969 йилдагига нисбатан 11 процент ортиқ.

Капитал маблағ сарфлаш ҳажмларини ўстиришнинг энг юқори суръатлари енгил саноат бўйича 53 процент, гўшт ва сут саноати бўйича 45 процент, маҳаллий саноат бўйича 52 процент, савдо-сотиқ объектлари бўйича 46 процент, уй-жой қурилиши бўйича 18 процент, соғлиқни сақлаш объектлари бўйича 44 процент мўлжалланади.

Ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлмаган соҳа учун кўзда тутилган марказлашган капитал маблағлар ҳисобидан умумий саҳни 2077 минг квадрат метр уй-жой қуриш, бунда уй-жойлар қурилиши 36 процент, умумий таълим мактабларини 41 минг ўринга, мактабгача болалар муассасаларини 17 минг ўринга, касалхоналарни 2880 ўринга кўпайтириш мўлжалланади.

(Давоми учинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОЛТИНЧИ СЕССИЯСИ

Депутат С. К. ЗИЁДУЛЛАЕВ докладининг охири

(Боши иккинчи бетда).

Марказлаштирилган капитал маблағлар ҳисобига асосий фондларни ишга тушириш учун 1331 миллион сўм миқдорида, яъни бу йилгидан 30 процент кўп сарфлаш мўлжалланади.

Чала қолган қурилиш объектларининг, гарчи уларнинг мутлоқ миқёси юксак даражада бўлса ҳам, нисбатан ҳажмини камайтириш планда кўзда тутилади.

Министрликлар ва идоралар, шунингдек меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари 1970 йилда янги қурилишларнинг бошланишини чеклаб қўйишлари, капитал маблағларни илгари бошлаб қўйилган қурилишларни тамомлашга сарфлаш учун бир жойга тўплашни ва чала қолган қурилишларни камайтиришни кўзда тутиб, плансиз ишларга йўл қўймасликлари керак .

Қурилиш министрлиги, Қишлоқ қурилиши министрлиги, «Главташкентстрой», «Узглавводстрой», «Узколхозстрой»нинг пудрат ишлари плани анча ўсмоқда. Шунинг учун меҳнатни уюштириш ишини ва меҳнат интизомини жиддий яхшилаш, қурувчи ишчилар тўғрисида, уларнинг маданий-маиший шароитлари ҳақида кўпроқ ғамхўрлик қилиш, бинокорлик техникасидан яхшироқ фойдаланиш ва шу тариқа давлат планининг бажарилишини таъминлаш керак. Барча шаҳар ва районлардаги қурилиш ташкилотларининг ишлаб чиқариш базаси жиддий равишда мустаҳкамланиши зарур.

Халқ турмуш даражасининг юксалиши

Ижтимоий ишлаб чиқаришимизнинг ривожланиши халқнинг тобора ўсиб бораётган эҳтиёжини бутун чоралар билан қондиришга ва унинг турмуш даражасини оширишга қаратилган. Планда ана шу қонуният ҳисобга олиниб, республика меҳнаткашларининг турмуш даражасини янада оширишга қаратилган муҳим тадбирлар белгиланган.

1970 йилда аҳолининг реал даромодлари жон бошига ҳисоблаганда 6,1 процент ортади, ижтимоий истеъмол фондлари 10,6 процент кўпаяди.

Аҳоли пул даромадларининг ўсиши халқ истеъмол буюмлари ва молларига бўлган талабнинг ортишига сабаб бўлади. Давлат чакана товар обороти ва кооператив савдоси плани 4770 миллион сўмни ташкил этади ёки 5,5 процент ортади. Беш йиллик мобайнида чакана товар обороти ҳажми 1,5 баравар ортадики, бу КПСС XXIII съезди Директиваларига мос келади.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ҳажмини 13,4 процент, шу жумладан, қишлоқ аҳолисига маиший хизмат кўрсатиш ҳажмини 20.5 процент ошириш планлаштирилган.

Коммунал хўжаликларни янада ривожлантириш соҳасида катта-катта тадбирларни амалга ошириш мўлжалланади. Тошкентда, Самарқандда, Фарғонада, Андижонда ва бошқа шаҳарларда водопровод ва канализация қурилиши давом эттирилади. 170 минг квартирага газ тушириш мўлжалланади, беш йиллик мобайнида хонадонларга газ тушириш икки баравар, шу жумладан, қишлоқ жойларида квартираларга газ тушириш 6 баравар ортади.

Республикамизнинг пойтахти — Тошкентда уй-жой, коммунал ва маданий-маиший қурилиш кенг миқёсларда давом эттирилади.

Олий ва ўрта маълумотли мутахассислар кўпроқ тайёрланади. Олий ўқув юртларига 44 минг 400 кишини, техникумларга 57 минг 700 кишини қабул қилиш мўлжалланади. Олий ва махсус ўрта ўқув юртларининг моддий-техника базасини ривожлантиришга анчагина капитал маблағ ажратилади. Тошкент Давлат университети, Самарқанд Давлат университети, Тошкент халқ хўжалиги институти, Андижон пахтачилик институти, Бухоро, Қарши ва Андижондаги педагогика институтлари, Тошкент қишлоқ хўжалик ва ирригация институти ҳамда бошқа ўқув юртларининг қурилиши давом эттирилади.

1970 йил планида маданий-оқартув, томоша муассасаларининг шохобчаларини, радиолаштириш ва телевидениени ривожлантириш, китоб, газета, журналларни нашр этиш, аҳолига маданий хизмат кўрсатишни янада яхшилаш кўзда тутилган.

Умумий таълим мактабларида ўқувчилар сони 165 мингта кўпайиб, 3 миллион 157 минг кишига етади. Ҳунар-техника билим юртларига 41 минг киши қабул қилинади.

Планда аҳолига медицина хизмати кўрсатишни янада яхшилаш ва даволаш — профилактика муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш мўлжалланади.

Депутат ўртоқлар! Кўриб турибсизки. Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1970 йилги, беш йилликнинг охирги йилидаги планида экономикани янада тараққий эттириш ва аҳолининг турмуш даражасини ошириш кўзда тутилган.

1970 йил планида мўлжалланган топшириқларнинг муваффақиятли бажарилиши республика халқ хўжалигини янги поғонага кўтариш, унинг индустрлаштирилиши даражасини ошириш ва шу тариқа коммунистик қурилишга қўшадиган ҳиссасини кўпайтириш имконини беради.

Ўзбекистон меҳнаткашлари Коммунистик партия раҳбарлигида 1970 йилги планни муваффақиятли бажаришларига ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ. (Қарсаклар).

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ 1970 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ҲАҚИДА

Республика молия министри депутат В. МУРОДХЎЖАЕВ доклади

Депутат ўртоқлар! Совет халқи 1969 йилда хўжалик ва маданий қурилишда Коммунистик партия раҳбарлигида жуда катта ютуқларни қўлга киритди, КПСС XXIII съезди қарорларини амалга ошириш йўлида олға томон яна бир катта қадам ташлади.

Ўзбекистон меҳнаткашлари В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш ва беш йиллик планларини муддатидан илгари бажариш учун бошланган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб, бу йил экономика, фан ва маданиятни ривожлантиришда, халқнинг моддий фаровонлигини юксалтиришда янгидан-янги муваффақиятларга эришдилар. Бу ютуқлар Ўзкомпартия Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг конкрет раҳбарлиги ва кўрган амалий чоралари туфайли қўлга киритилди.

Республика саноатининг ходимлари беш йилликнинг тўртинчи йил планини маҳсулот сотиш ва бир қанча муҳим буюмлар ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажми юзасидан ошириб бажармоқдалар.

Ўзбекистон пахтакорлари КПСС Марказий Комитети октябрь (1968 йил) Пленуми қарорларини амалга ошира бориб, бу йилги ғоят қийин об-ҳаво шароитларида 3 миллион 900 минг тоннага яқин «оқ олтин» етиштирдилар ва уни давлатга сотдилар. Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бу йил дон, қоракўл тери, пилла, луб экинлари, тухум, сабзавот, қовун-тарвуз тайёрлаш планларини ошириб бажардилар.

Капитал қурилиш, транспорт, савдо-сотиқ ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқлари янада ривожланди.

Бу йилги халқ хўжалик планининг бажарилиши давлат бюджетининг даромад қисми муваффақиятли бажарилишини ва планда, шунингдек партия билан ҳукумат қарорларида кўзда тутилган тадбирларнинг ҳаммасини маблағ билан муттасил таъминлаб туришга имкон берди.

Ўзбекистон ССРнинг 1969 йилги давлат бюджети дастлабки маълумотларга қараганда даромадлар юзасидан 100,1 процент бажарилляпти. Бюджетнинг даромад қисми Қорақалпоғистон АССР, барча областлар ва Тошкент шаҳри томонидан тўла бажарилади.

Шу билан бирга бир қанча министрлик ва идоралар фойдалардан бюджетга тўловлар юзасидан белгилаб берилган планларнинг 22 миллион сўмдан кўпроқ қисмини бажаришни таъмин этмаётир. Бинокорлик материаллари саноати министрлиги 1969 йилда 1 миллион 528 минг сўм, Озиқ-овқат саноати министрлиги 2 миллион 374 минг сўм, Автомобиль транспорти министрлиги — 5 миллион сўм, «Узглавводстрой» 1 миллион 468 минг сўм маблағни кам топширади.

Бунинг оқибатида умуман республикада фойдадан бюджетга олинадиган тўловлар плани 14 миллион 540 минг сўм кам бажарилади. Бунга эса асосан жамғармалар анчагина миқдорда кам олинаётганлиги сабаб бўляпти. 1969 йилда олинадиган фойда плани 1 миллиард 23 миллион сўм бўлгани ҳолда 830 миллион сўм ёки 193 миллион сўм кам фойда олиниши кутилади.

Бинокорлик материаллари саноати министрлиги маҳсулот сотиш планини бажармаганлиги ва маҳсулот таннархини қимматлаштириб юборганлиги сабабли бу йилни кутилаётган баҳога кўра фойда олиш планини 10 миллион 600 минг сўм кам бажариш билан якунлайди. Бу министрлик системасидаги корхоналардан 38 таси, 1969 йилнинг 9 ойи мобайнида фойда олиш планларини бажармади ва пландан ташқари 8 миллион сўмликка яқин зарар кўришга йўл қўйди.

Озиқ-овқат саноати министрлиги 1969 йилда фойда олиш планини дастлабки маълумотларга қараганда, 17,5 миллион сўм кам бажаради. Унинг кўпгина корхоналари маҳсулот сотиш планларини бажармаганликлари ва уни ишлаб чиқаришда ошиқча харажатларга йўл қўйганликлари орқасида, чунончи, ёғ-мой саноати ва консерва саноати тармоқларида шундай аҳвол рўй берганлиги сабабли саноатда маблағ жамғариш плани бу министрликда 4 миллион сўмликдан кўпроқ миқдорда кам бажарилмоқда. Министрликнинг боғдорчилик ва виночилик совхозлари бу йил 13 миллион сўм миқдоридаги фойдани кам оладилар.

Республика қишлоқ хўжалик министрлигининг совхозлари ҳам бу йил фойда олиш планларини анча миқдорда кам бажармоқдалар. Эришилган якунларнинг бундай қониқарсиз бўлишига кўп жиҳатдан табиий офатлар рўй берганлиги сабаб бўлди. Қишлоқ хўжалик министрлиги совхозлар ишидаги жиддий камчиликларни тугатиш учун шошилинч чоралар кўрмоғи керак.

Ишлаб чиқариш ва молия кўрсаткичлари қониқарсиз бажарилиш оқибатида Автомобиль транспорти министрлиги фойда олиш планини 6 миллион сўм, Қурилиш министрлиги 16 миллион сўмликдан зиёд, химия саноати бошқармаси 12,5 миллион сўм кам бажариши кутилади. Қишлоқ қурилиши министрлиги бўйича планда кўрсатилган 7,5 миллион сўмлик фойдаўрнига 745 минг сўм зарар кўрилиши кутилади.

Республика давлат страхованиеси органлари 1969 йилда страхование пуллари тўплаш планини ошириб бажармоқдалар. Лекин давлат страхованиеси органлари рўй берган табиий офатлар сабабли жуда катта миқдорда страхование ҳақи тўлаш натижасида фойда олиш ўрнига, давлат страхованиеси ишлари юзасидан зарар кўрадилар ва шу сабабларга кўра уларнинг фойдасидан олинадиган ажратмалардан бюджетга 10 миллион сўмча кам тушади.

Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида маблағларни эҳтиётлик билан тежаб-тергаб сарфлаш тадбирларини амалга ошириш жуда катта халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган масаладир. Бу масалани амалий ҳал этиш эса, ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришга ва меҳнаткашларнинг моддий фаровонлигини юксалтиришга қўшимча ресурслар сарфлаш имконини беради.

Республикадаги кўпгина корхоналар, қурилишлар, колхозлар, совхозлар турли хил ошиқча харажатларга ва хўжасизликка қарши халқ мулкига эҳтиётқорлик билан қараш учун кураш олиб бормоқдалар, хўжаликда қўшимча резервлар қидириб топмоқдалар ва ишлаб чиқариш чиқимларини камайтиришга муваффақ бўлмоқдалар.

Шу билан бирга баъзи министрлик ва идораларга қарашли корхона ва ташкилотлар саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришга қилинадиган харажатларни анча миқдорда ошириб юборишга йўл қўймоқдалар. Натижада, республикамизда 1969 йилнинг 10 ойи мобайнида 35 миллион 100 минг сўмлик ошиқча харажатлар рўй берди. Пахта тозалаш саноати министрлиги корхоналари ошиқча харажатларга кўпроқ йўл қўйдилар. Бу корхоналарда шундай харажатларнинг миқдори 9 миллион 100 минг сўмга етди.

Нобудгарчиликка қарши, пул маблағларни, моддий ресурслар ва меҳнат ресурсларини эҳтиётлик билан тежаб-тергаб сарфлаш учун қатъий кураш олиб бориш ва бу курашни чинакам умумхалқ ишига айлантириш керак.

Иқтисодий ислоҳот ўтказиш тажрибаси шуни кўрсатмоқдаки, планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системаси халқ хўжалигини ривожлантиришга катта таъсир ўтказади ва ишлаб чиқаришнинг унумдорлигини оширишга ёрдам беради. Хўжаликка раҳбарлик қилишга янгича ёндошиш, планлаштиришни ва идора қилишни такомиллаштириш ҳамда ишлаб чиқаришни рағбатлантириш, корхоналар коллективларининг ижодий ташаббускорлиги ўсиб бораётганлиги туфайли катта-катта реал бойликлар қидириб топилди ва иқтисодий оборотга киритилди.

Ўзбекистон ССРда 1969 йилнинг январь ойидан то ноябрь ойигача ўтган давр мобайнида 682 та саноат корхонаси янгича шароитларда ишлади. Улар маҳсулот сотиш планини 11 ой ичида 100,3 процент бажаришди.

Шу билан бирга, бу корхоналарнинг ишини таҳлил қилиш — планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришдаги янги системанинг афзалликлари ҳали етарли даражада амалга оширилмаётганлигини кўрсатди, Саноат корхоналаридан 184 таси шу вақт ичида маҳсулот сотиш планларини бажармади, кўплари эса, фойда олиш ва бюджетга тўловлар планларининг бажарилишини таъминламаётир.

Хўжалик ислоҳотининг амалга оширилиши барча хўжалик, планлаш ва молия органларининг, корхоналар ва илмий муассасаларнинг куч-ғайратини ишлаб чиқаришни ўстириш суръатларини тезлаштириш ва унинг иқтисодий самарадорлигини янада ошириш соҳасида қўшимча имкониятлар вужудга келтириш учун иқтисодий воситалардан ва хўжаликни юритишнинг янги методларидан янада самаралироқ фойдаланишга қаратишни талаб қилади.

Молия министрлиги ва унинг маҳаллий органлари 1969 йилда хўжаликнинг ички резервларини аниқлаш, планда ва бюджетда кўрсатилган тадбирларни ўз вақтида маблағ билан таъминлаш учун давлат маблағларидан унумли фойдаланиш устидан контролликни ҳар тарафлама амалга ошириш соҳасида бир мунча иш қилдилар.

Молия министрлиги текшириш материаллари билан ва министрлик ҳамда идораларнинг 1968 йилги бухгалтерия ҳисоботлари ва ведомостларини анализ қилиш натижасида 44 миллион 700 минг сўмлик резерв ва шу жумладан хўжалик ташкилотларининг оборот маблағларидан етишмай қолган қисмини қоплашга сарфланган 40 миллион 900 минг сўмлик резервлари ҳамда бюджет даромадларини кўпайтириш ва унинг харажатларини камайтириш учун 3,8 миллион сўм миқдорида резерв бор эканлигини аниқлади.

Молия министрлиги бюджетни ижро этиш соҳасидаги иш усуллари ва методларини янада такомиллаштириш учун қўшимча тадбирлар кўрмоқда.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети республиканинг 1970 йилги давлат бюджетини сизнинг муҳокамангиз ва тасдиғингизга тақдим этади.

Ўзбекистон ССРнинг келаси йилги давлат бюджети лойиҳаси халқ хўжалигини янада ривожлантириш ва 1970 йилда КПСС XXIII съезди қарорларига биноан аҳолининг моддий фаровонлигини ошириш соҳасида кўзда тутилган тадбирларни маблағ билан таъминлаш вазифаларига асосан тузилди. Бюджет даромадлари ва харажатлари Ўзбекистон ССР министрликлари ва идоралари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети иштирокида, халқ хўжалик плани кўрсаткичларига асосан, даромадларни кўпроқ сафарбар этиш ва харажатларни тежаб-тергаб сарф қилиш ҳисобга олиниб тузилди. Бюджетда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети чиқарган алоҳида қарорларда кўзда тутилган тадбирларни амалга ошириш учун керакли маблағлар ажратилди.

Шунга биноан республиканинг 1970 йилги давлат бюджет ҳажми 2 миллиард 757 миллион 968 минг сўм белгиланди. Халқ хўжалигини ривожлантириш планида кўзда тутилган тадбирларни маблағ билан таъминламоқ учун республика бюджетига иттифоқ бюджетидан 220 миллион 470 минг сўм ажратилади. 1970 йилги бюджетнинг ҳажми Ўзбекистон ССР Олий Совети 1969 йил учун тасдиқлаган бюджетнинг ҳажмига нисбатан 3,6 процент ортади.

Давлат бюджетининг маблағлари халқ хўжалик планида белгиланган тадбирларнинг ҳаммасини амалга оширишни таъмин этади.

БЮДЖЕТ ДАРОМАДЛАРИ

Бюджет даромадларининг асосий турлари 1970 йилга қуйидагича планлаштирилди:

	(минг сўм ҳисобида)
1. Социалистик хўжаликдан келадиган даромадлар	2.322.822
шу жумладан:	
оборот солиғи	1.359.088
давлатга қарашли корхона хўжалик ва ташкилотларининг фойдаларидан олинадиган тўловлар	624.136
колхозлардан олинадиган даромад солиғи	39.260
кооперациядан ва жамоат ташкилотларининг хўжалик органларидан олинадиган даромад солиғи	22.349
давлат социал страхованиеси маблағлари	189.731
2. Аҳолидан олинадиган давлат солиғи	180.433

Социалистик корхоналар ва ташкилотлардан келадиган даромадлар билан асосан, халқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантириш, республика меҳнаткашларининг моддий фаровонлигини ошириш ва уларнинг бошқа эҳтиёжлари таъмин этилади. Бу даромадлар 1970 йилда бюджетдаги умумий даромадларнинг 91,5 процентини ташкил этади.

Планда кўзда тутилганидек, саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришни кўпайтиришга ва товар оборотини кенгайтиришга асосан оборот солиғи 1970 йилда 1969 йилга нисбатан 38 миллион сўм ёки 2,9 процент ортади. Шу билан бирга республика халқ хўжалигида халқ истеъмоли товарларини қўшимча ишлаб чиқариш учун катта резервлар борлигини ҳам айтиб ўтиш керак. Бу резервларни қидириб топиш ва сафарбар этиш аҳолини зарур товарлар билан таъминлашни яхшилайди ва шу билан бирга бюджет даромадларини ҳам кўпайтиришни таъминлайди.

Давлат корхоналари ва хўжалик ташкилотлари оладиган фойда давлат бюджети даромадларининг катта қисмини ташкил этади. Республика халқ хўжалигида олинадиган фойда 1970 йилда 1 миллиард 29 миллион сўмга етади ва бу йил олиниши кутилаётган фойдага нисбатан 199 миллион сўм ёки 24 процент ортади.

Бу эса республика министрликлари, идоралари, ташкилот ва корхона раҳбарлари олдига катта талаблар қўяди. Улар бюджет олдидаги мажбуриятларни бажариш соҳасида мавжуд бўлган камчиликларни тугатмоқлари, хўжаликда фойданинг ролини оширмоқлари, меҳнат унумдорлигини ошириш, ишлаб чиқариш ҳамда муомала чиқимларини камайтириш, маҳсулотларнинг сифати ва хилини яхшилаш, турли хил унумсиз харажатлар ва нобудгарчиликни тугатиш ҳисобига жамғармаларни янада кўпайтиришни таъминламоқлари керак.

Колхозлардан олинадиган даромад солиғи тушумларини белгилаш вақтида пахтанинг 1969 йил ҳосилидан бошлаб амалга оширилган янги ва оширилган тайёрлов нархлари эътиборга олинди.

1970 йилги бюджетга аҳолидан олинадиган давлат солиқлари халқ хўжалик плани лойиҳаларига биноан ишчи ва хизматчилар сони ва иш ҳақи фонди, амалдаги солиқ ставкалари ва меҳнаткашларнинг алоҳида гуруҳларига бериладиган енгилликлар эътиборга олиниб, 180 миллион сўм миқдорида белгиланди.

БЮДЖЕТ ХАРАЖАТЛАРИ

Давлат бюджетининг жами маблағларидан халқ хўжалигини ва социал маданий тадбирларни маблағ билан таъминлашга 1970 йилда 2 миллиард 662 миллион 665 минг сўм, ёки бюджетнинг 96,5 проценти сарфланади.

Оғир саноатни, қурилиш индустрияси, енгил саноат ва озиқ-овқат саноатини, қишлоқ хўжалигн, транспортни, уй-жой-коммунал хўжалигини ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини янада ривожлантиришга 1 миллиард 181 миллион 195 минг сўм сарфланади.

Бюджет маблағлари, банкларнинг кредити ва хўжалик ташкилотларининг ресурслари (фойда, амортизация ажратмалари ва бошқалар) ҳисобидан халқ хўжалигига сарфланадиган жами маблағ 2 миллиард 319 миллион 655 минг сўмни ташкил этади.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШНИ МАБЛАҒ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ

Маълумки капитал қурилиш халқ хўжалигини ривожлантиришда ва КПСС XXIII съезди томонидан қўйилган асосий иқтисодий вазифаларни ҳал қилишда муҳим аҳамиятга эгадир. 1970 йил учун капитал қурилиш соҳасида катта программа белгиланди. Беш йиллик планнинг муваффақиятли бажарилишига ва республикамиз экономикасини янада ривожлантиришга кўп жиҳатдан капитал қурилишнинг ушбу программасини амалга ошириш ёрдам беради.

Марказлаштирилган капитал қурилишларни маблағ билан таъминлашга қурилишдаги оборот маблағларнинг ўсиши бирга қўшиб ҳисобланганда 1970 йилда 1 миллиард 388 миллион сўм белгиланди, шундан 874 миллион сўми ёки жами харажатларнинг 62,9 проценти бюджет ҳисобига, 500 миллион сўми корхона ва ташкилотларнинг маблағлари ҳисобига ва 14 миллион сўми банк кредити ҳисобига қопланади.

Республикамизда сўнгги йилларда капитал қурилишнинг самарадорлигини ошириш учун кўпгина ишлар қилинди.

Шу билан бирга қурилиш ишларини ташкил этишдаги жиддий нуқсонлар ҳалигача тугатилган эмас. Асосий фондларни ишга тушириш плани ва капитал қурилиш плани бажарилмай колмоқда, битмай қолган қурилишларнинг ҳажми кўпайиб бормоқда. Республика қурилиш ташкилотлари ишлар қийматини камайтириш учун тегишли чоралар кўрмаётирлар. 1969 йилда бюджетдан капитал қурилишларни маблағ билан таъминлашга ажратилган пулнинг 40 миллион сўми фойдаланмай қолади.

Халқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантириш суръатларини жадаллаштириш капитал қурилишни тубдан яхшилашни талаб қилади. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети капитал қурилишни планлаштиришни яхшилаш ва қурилиш ишларида иқтисодий рағбатлантиришни кучайтириш, лойиҳа ва смета ишларини ҳамда граждан уй-жой қурилишининг сифатини яхшилаш тадбирларини белгилаб бердилар.

Вазифа шундан иборатки, партия ва ҳукуматнинг бу кўрсатмаларини муваффақиятли амалга оширмоғимиз керак.

Давлатнинг капитал қурилишга ажратаётган маблағларидан фойдаланишнинг самарадорлигини оширишда қурилиш ва давлат банклари жуда катта роль ўйнайдилар.

СОЦИАЛ-МАДАНИЙ ТАДБИРЛАРГА ҚИЛИНАДИГАН ХАРАЖАТЛАР

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати совет кишиларининг моддий фаровонлиги ва маданий савиясини ошириш ҳақида тинмай ғамхўрлик қилмоқдалар. Партия ва давлатимизнинг бутун фаолияти шу мақсадга бўйсундирилган. Бизнинг мамлакатимизда халқ маорифига, фан, маданият, соғлиқни сақлаш, социал страхование ва социал таъминотга қилинаётган харажатлар йил сайин кўпайиб бормоқда. Ўзбекистон ССРнинг 1970 йилги давлат бюджетида социал маданий тадбирларга чиқариладиган маблағлар бир миллиард 481 миллион 470 минг сўм миқдорида ёки 1969 йилда кутилаётган харажатлардан 8,6 процент ортиқ қилиб белгиланди.

Бюджетдан халқ маорифи, кадрлар тайёрлаш, фан ва маданиятни маблағ билан таъминлаш учун чиқарилган харажатлар 1970 йилда 787 миллион сўмни ёки 1969 йилга нисбатан 103,5 процентни ташкил этади.

Бутун мамлакатда бўлганидек, бизнинг республикамизда ҳам болаларни ўқитишга жуда катта эътибор берилмоқда. Болалар боғчалари ва яслиларининг тармоғи тобора кенгайтирилмоқда. Халқ хўжалигининг барча тармоқлари ва маданият учун кадрлар тайёрлаш борган сари кўпроқ аҳамият касб этмоқда.

Бизнинг давлатимиз халқ соғлигини сақлаш ва медицина фанини ривожлантириш тўғрисида доим ғамхўрлик қилмоқда. Республика бюджетидан соғлиқни сақлаш ишларига қилинадиган харажатлар 1970 йилда 356 миллион сўм белгиланди. Бу эса 1969 йилги харажатларга нисбатан 12 процент ортиқдир. Бу маблағлар даволаш-профилактика муассасаларининг тармоғини кенгайтиришга ва аҳолига медицина хизмати кўрсатиш даражасини юксалтиришга имкон беради.

Кўп болали оналарга ва ёлғиз оналарга тўланадиган давлат нафақалари ҳамда социал таъминот харажатлари бюджетда муҳим ўринни эгаллайди. Келаси йил учун шу мақсадларга ажратиладиган маблағларнинг умумий суммаси 337 миллион сўм миқдорида ёки 1969 йилга нисбатан 18,5 процент ортиқ белгиланди.

1970 йил планида колхоз аъзоларига 138 миллион 900 минг сўм миқдорида, яъни 1969 йилга нисбатан 8 миллион 300 минг сўм ёки 6,4 процент кўпроқ пенсия ва нафақалар тўлаш кўзда тутилади.

ИДОРА ХАРАЖАТЛАРИ

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети яқинда идора аппаратини такомиллаштириш ва арзонлантириш тадбирлари масаласини қараб чиқдилар. Шу масала юзасидан қабул қилинган қарорда идора қилишнинг тармоқ принципини турмушга тадбиқ қилиш, планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасини амалга ошириш, унинг автомат системаларини, электрон ва ҳисоблаш машиналарини халқ хўжалигига тобора кенгроқ жорий этиш — идора аппаратини янада такомиллаштириш ва унинг харажатларини камайтириш учун зарур шарт-шароитларни яратиб беражаги кўрсатиб ўтилади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети шу билан бирга кўрсатиб ўтдиларки, кўпгина министрликлар, идоралар, совет ва хўжалик органлари, корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари идора аппаратининг ишини яхшилаш ва уни арзонлаштириш масалаларига етарли эътибор бермаётирлар. Бунинг натижасида идора аппарати ҳамон катталигича қолмоқда ва қимматга тушмоқда.

Молия органлари томонидан ўтказилган текширишлар натижасида идора аппаратини асраш учун давлат маблағларини сарфлашда исрофгарчиликка йўл қўйилаётганлигини кўрсатувчи жуда кўп фактлар аниқланмоқда. 1969 йилнинг биринчи ярмида ўтказилган текширишда юзлаб ходим штатдан ташқари сақлаб келинганлиги ва ортиқча маош тўланганлиги аниқланди.

Маданият министрлиги, соғлиқни сақлаш министрлиги ва баъзи бошқа министрликлар, идоралар, корхоналар, ташкилотлар, муассасалар мебель, жиҳоз ва хизмат бинолари учун керакли бошқа ускуналар сотиб олишга катта миқдорда ошиқча харажатларга йўл қўймоқдалар.

Ўзбекистонда кейинги икки йил мобайнида идора харажатларидан 37 миллион сўм тежам олинди.

Бюджетдан, давлат ҳокимияти органларини, давлат бошқармалари ва суд органларини асраш учун 1970 йилга 45 миллион 288 минг сўм, яъни 1969 йилда кутилаётган харажатлар даражасида маблағ чиқарилди.

Келгуси йил бюджети даромадларида идора аппаратини асраш харажатларини 25 миллион 800 минг сўм (республика хўжалиги ва маҳаллий хўжалик бўйича) қисқартириш йўли билан тежам олиш кўзда тутилади.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ВА МАҲАЛЛИЙ БЮДЖЕТЛАР

Республикамиз халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1970 йилги давлат планида белгиланган топшириқлар Қорақалпоғистон АССР, барча областлар ва Тошкент шаҳрининг экономикаси ва маданиятини янада юксалтиришни кўзда тутади. Улар ўз хўжаликларини ривожлантира бориб, коммунистик қурилишнинг умумий ишига муносиб ҳисса қўшадилар.

Экономика ва маданиятни юксалтиришда бюджет муҳим роль ўйнайди. Қорақалпоғистон АССРнинг давлат бюджети, областларимиз ва Тошкент шаҳрининг маҳаллий бюджетлари келгуси йил учун 1 миллиард 184 миллион 190 минг сўм миқдорида белгиланди, яъни 1969 йилга тасдиқланган бюджетга нисбатан 4,5 процент кўпайтирилмоқда.

Қорақалпоғистон АССР, областларимиз ва Тошкент шаҳрининг 1970 йилги бюджетлари қуйидаги миқдорда планлаштирилди:

	(минг сўм ҳисобида):
Қорақалпоғистон АССР	94.555
Тошкент шаҳри	264.964
Тошкент области	134.222
Самарқанд области	122.701
Фарғона области	112.318
Андижон области	83.883
Бухоро области	75.171
Наманган области	66.355
Сирдарё области	63.611
Қашқадарё области	62.815
Сурхондарё области	57.378
Хоразм области	46.217

Халқ хўжалиги плани топшириқларини таъминламоқ учун Қорақалпоғистон АССРга республика бюджетидан 14 миллион 994 минг сўм ажратилмоқда.

Қорақалпоғистон АССР давлат бюджети ва маҳаллий бюджетлардан халқ хўжалиги ва социал-маданий тадбирларни маблағ билан таъминлашга 1 миллиард 150 миллион 215 минг сўм ёки умумий харажатларининг 97,1 проценти сарфланади.

1970 йилнинг вазифалари Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, меҳнаткашлар депутатлари Советлари ижроия комитетлари зиммасига хўжалик ва социал-маданий қурилишга раҳбарлик савиясини яна ҳам ошириш, хўжалик экономикаси ва молиясини чуқурроқ ўрганиш асосида бюджетларнинг муваффақиятли бажарилишини таъминлаш мажбуриятларини юклайди.

Улуғ ва шонли сана — Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги яқинлашиб келмоқда. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, совет халқи, бутун дунё меҳнаткашлари бу санани катта интернационал байрам сифатида муносиб нишонлашга тайёргарлик кўрмоқдалар.

Корхоналарда, қурилишларда, колхоз ва совхозларда, муассаса ва ташкилотларда Ильич юбилейини муносиб кутиб олиш учун умумхалқ социалистик мусобақаси кенг авж олиб кетди.

Барча совет кишилари каби Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам Ленин юбилейи кунигача ишлаб чиқаришда энг яхши кўрсаткичларни қўлга киритиш учун, беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун фидокорона кураш олиб бормоқдалар.

1969 йилнинг сентябрь ойида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленуми бўлиб ўтди. Бу пленум ҳозирги вақтда коммунистлар ва барча меҳнаткашлар учун В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш тадбирларини муваффақиятли амалга оширишдан ҳам муҳимроқ ва шарафлироқ вазифа йўқ эканлигини уқтириб ўтди.

Колхозчилар Бутуниттифоқ учинчи съезди, унда қабул қилинган колхоз янги Намунавий Устави ва бошқа қарорлар колхоз тузумини ва бутун социалистик хўжалик системасини янада ривожлантиришга катта таъсир кўрсатади.

Беш йилликнинг якунловчи йили бўлган 1970 йил коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришда янги ва муҳим босқичга айланади. Республикамиз меҳнаткашлари ўз олдиларига қўйилган вазифаларни келгуси йилда муваффақиятли бажарадилар, деб ишонч билдиришга ижозат этгайсиз. (Қарсаклар).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОЛТИНЧИ СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПЛАН-БЮДЖЕТ КОМИССИЯСИ ВА ТАРМОҚ КОМИССИЯЛАРИНИНГ ҚЎШИМЧА ДОКЛАДИ

Докладчи—Олий Совет план-бюджет комиссиясининг раиси депутат Х. М. ҒАФУРОВ

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССР Олий Совети муҳокамасига тақдим этилган республика халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1970 йилга мўлжалланган Давлат плани ва 1970 йилги Давлат бюджети СССР халқ хўжалигини ривожлантириш Давлат планининг республикамиз учун тасдиқланган кўрсаткичларига биноан ишлаб чиқилди.

1970 йил плани лойиҳасига кўра саноат ишлаб чиқаришнинг ҳажми республика территорияси бўйича 3,3 процент ошади. Қишлоқ хўжалик ялпи маҳсулотининг ўсиши 10 процентни ташкил қилади. Капитал маблағ сарфлаш 11 процент ортади. 1970 йилда аҳоли жон бошига реал даромадлар 6,1 процент кўпаяди. Чакана товар обороти 5,0 процент ошади. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ҳажми айниқса қишлоқ жойларда анча кўпаяди.

Республика давлат бюджетининг даромадлари 2.757 968 минг сўм миқдорида белгиланган. Давлат бюджети даромадларида давлат корхоналари ва ташкилотлари фойдасидан тушадиган тўловларнинг роли янада оширилади.

Халқ хўжалигини маблағ билан таъминлашга бюджетдан 1181,2 миллион сўм ажратилади. Бундан ташқари корхоналар ва ташкилотларнинг ўз маблағлари ҳамда банк кредитлари ҳисобига шу мақсадлар учун 1138,5 миллион сўм сарфлаш кўзда тутилган. Социал-маданий тадбирларга бюджетдан 1481,5 миллион сўм ажратилади.

Халқ хўжалик планида керакли ҳамма моддий, меҳнат ва молиявий ресурслар кўзда тутилган. Министрликлар, идоралар, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари ана шу ресурсларни ишга солиш юзасидан ташкилотчилик ишини авж олдириб юборишлари ҳамда 1970 йилда улар учун белгиланган топшириқларни бир меъёрда тўла ва ошириб бажаришлари зарур.

Халқ хўжалик плани вазифаларини муваффақиятли ҳал этишда меҳнат унумдорлигига В. И. Ленин нақадар катта аҳамият берганлиги маълум. Комиссиялар ихтиёридаги материаллар шуни кўрсатадики, айрим министрликлар ва идоралар кейинги вақтларда бу муҳим кўрсаткичларга эътиборни сусайтириб юбордилар. Меҳнатни ташкил этишдаги жиддий камчиликлар оқибатида иш вақтининг нобуд қилиниши кўпайди, иш ҳақининг ўсиш суръатлари меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръатларидан юқори бўлишига йўл қўйилди, бу эса маҳсулот ишлаб чиқариш учун бўлган харажатларнинг беҳуда ошиб кетишига олиб бормоқда.

Буларнинг ҳаммаси министрликлар ва идоралар, корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари меҳнатни ташкил қилиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, иш ҳақи фондини сарфлашда тегишли тартиб ўрнатиш масалаларига эътиборни кучайтиришлари зарурлигини кўрсатади.

План-бюджет ва тармоқ комиссиялари шу нарсага эътиборни жалб қиладиларки, бу йил капитал маблағ сарфлашга ажратилган пуллар қониқарсиз ўзлаштирилмоқда. Енгил саноат, Пахта тозалаш саноати, Озиқ-овқат саноати министрликлари ишлаб чиқариш объектлари учун белгиланган капитал маблағларни айниқса ёмон ўзлаштирмоқдалар.

Келгуси йилда капитал маблағларнинг умумий ҳажми 2055 миллион сўм миқдорида кўзда тутилган. Маблағлар асосан қурилиши бошланган объектларни тугаллашга сарфланади, бу эса тугалланмаган қурилишларни камайтиришга олиб боради.

Республика министрликлари, идоралари ваа маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари капитал қурилиш соҳасидаги ўз ишларини тубдан қайта кўриб чиқишлари, молиявий, моддий ва ишчи кучи ресурсларини 1970 йилда фойдаланишга топширилиши лозим бўлган объектларга тўплашни таъминлашлари, қурилиш муддатларини қисқартиришлари, бинокорлик ишлари сифатини оширишлари керак.

1970 йилги планда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада юксалтириш учун моддий-техника ва пул ресурслари кўзда тутилади. Давлат қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга катта капитал маблағ ажратмоқда. Вазифа ана шу маблағлардан тўғри ва унумли фойдаланишни таъминлашдан ҳамда капитал харажатларнинг ҳар бир сўми ҳисобига қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳажмини оширишдан иборатдир.

План-бюджет ва тармоқ комиссиялари сув хўжалиги ташкилотларининг ва маҳаллий Советлар ижроия комитетларининг эътиборини, сув хўжалиги объектлари қишлоқ хўжалиги тараққиётининг муҳим шартларидан бири эканини назарда тутиб, сув хўжалиги қурилишлари суръатини тезлаштириш ва бу объектларни ўз вақтида фойдаланишга топшириш зарурлигига жалб этадилар.

Саноатда ва бошқа тармоқларда амалга оширилаётган хўжалик ислоҳоти ижтимоий ишлаб чиқаришнинг иқтисодий самарадорлигини ошириш учун янги имкониятлар очиб бермоқда. Аммо бу имкониятлардан фойдаланиш ҳали етарли даражада эмас, тўққиз ой ичида 45 министрлик ва идорадан фақат 16 таси фойда олиш планини бажарди. Айни вақтда 29 министрлик топшириқни бажармади ва мўлжалдагидан 156 миллион сўм кам фойда олди. Автомобиль транспорти, Қурилиш, Қишлоқ қурилиш министрликлари шулар жумласига киради.

Шу вақт ичида товар маҳсулотининг таннархи бўйича ҳисобот берган 749 корхонадан 303 таси ёки ана шу корхоналарнинг 40,5 проценти маҳсулот ишлаб чиқаришга 75 миллион сўм миқдорида ортиқча ҳаражат бўлишига йўл қўйдилар. Ҳар йили брак ва унумсиз ҳаражатлардан катта зарарга йўл қўйилмоқда.

Комиссияларнинг фикрича, министрликлар ва идоралар моддий ва пул ресурсларини бутун чоралар билан иқтисод қилиш, тежамкорлик режимига қатъий риоя қилинишини таъминлаш ҳамда ортиқча ва унумсиз харажатларга йўл қўймаслик учун тегишли тадбирларни амалга оширишлари керак.

Комиссиялар министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари эътиборини яна шу нарсага қаратадиларки, умумзавод ва цех харажатлари бўйича маблағларнинг беҳуда ортиқча сарфланишига йўл қўйилмоқда. 1969 йилнинг 9 ойи ичида ана шу соҳада 16 миллион сўмдан кўпроқ маблағ ортиқча сарфланган. Бу эса 1968 йилнинг шу давридагига нисбатан 2,5 баравар кўпдир. Бошқарма аппарати структурасини янада такомиллаштириш, корхоналарни йириклаштириш ва имкони бор жойларда уларни цехсиз бошқаришга ўтказиш тадбирларини амалга ошириш зарур.

Айрим министрликлар ва идоралар молия кўрсаткичларининг бажарилишига, ўз оборот маблағларининг сақланишига эътиборни сусайтириб юбордилар. Бунинг натижасида республика халқ хўжалигида тўлов интизоми бўшашиб кетди. Оборот маблағларидаги қарз каттагина суммани ташкил қилади. Пахта тозалаш саноати, Енгил саноат, Мелиорация ва Сув хўжалиги министрликлари, Главтошкентстрой корхоналарида ва бошқа корхоналарда товар-материал бойликларнинг нормативдан ортиқча запаслари айниқса кўп.

Республика министрликлари, идоралари ва маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари корхоналар, қурилиш трестлари ва бошқа ташкилотларнинг раҳбарларига талабчанликни ҳамда молия кўрсаткичларининг бажарилиши, молиявий ва тўлов интизомига риоя қилиниши учун уларнинг масъулиятларини оширишлари керак.

Халқ фаровонлигининг муттасил ўсиши аҳолига савдо ва маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилашни талаб қилади. Савдо ва маиший хизмат ташкилотларидаги мавжуд катта камчиликлар сусткашлик билан бартараф этилмоқда. Бу йил савдо системалари, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ва Автомобиль транспорти министрликлари план топшириқларини бажармаётирлар. Товарларни олиш ва товар фондларини тақсимлашни ташкил этишдаги камчиликлар оқибатида товар запаслари бир текис жойлаштирилмаётир. Товар обороти плани бажарилмагани ҳолда, савдо шоҳобчаларидаги товарларнинг қолдиқлари 1969 йилнинг 10 ойи ичида 188 миллион сўмлик кўпайди ва нормативдан 138 миллион сўмлик ошиб кетди. Савдо ходимлари ўз вақтида тегишли чоралар кўрганларида эди, бу товарларнинг каттагина қисми товар оборотига жалб қилинган бўлур эди.

Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқараётган саноат корхоналари халқдан катта қарздор бўлиб қолдилар. Улар савдо ташкилотларига турли хил товарларни мўлжалдагидан юз миллион сўмлик кам етказиб бердилар.

1970 йилги план лойиҳасида товар обороти ҳажми 4770 миллион сўм миқдорида кўзда тутилган. Савдо ходимларининг вазифаси ҳар бир савдо корхонаси томонидан товар обороти бўйича план топшириқларининг мунтазам бажарилишини таъминлашдан ва аҳолига савдо хизмати кўрсатишни тубдан яхшилашдан иборатдир. Савдо министрлиги, Ўзбекбирлашув правлениеси, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари савдо ташкилотлари фаолиятига раҳбарликни ва улар устидан контролни кучайтиришлари зарур.

Енгил саноат, Озиқ-овқат саноати, Гўшт ва сут саноати, Маҳаллий саноат министрликларидан, шунингдек саноат корхоналарининг раҳбарларидан 1970 йилда савдо ташкилотларига белгиланган ҳажмдаги ва ассортиментдаги товарлар етказиб бериш бўйича план топшириқларининг сўзсиз бажарилишини таъминлашни талаб қилиш керак. Госпланга Савдо министрлиги ва Ўзбекбирлашувнинг маданий-маиший ва рўзғор товарлари ишлаб чиқаришни ва етказиб беришни кўпайтириш ҳақидаги таклифларини кўриб чиқишни топшириш керак.

Автомобиль транспорти, Маиший хизмат кўрсатиш, Коммунал хўжалик министрликлари ҳамда Кинематография давлат комитети аҳолига транспорт, маиший ва кино хизматини яхшилаш юзасидан таъсирчан чоралар кўришлари зарур.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг илгариги сессияларида бюджетдан социал-маданий тадбирларга ажратилаётган маблағлар тўла фойдаланилмай қолаётганлигига эътибор берилган эди. Бу камчилик бартараф этилмади. 1969 йилда соғлиқни сақлаш ва маориф эҳтиёжлари учун ажратилган маблағлардан яна тўла фойдаланилмади. Даволаш ва мактаб муассасалари қурилишига ажратилган маблағлардан айниқса ёмон фойдаланилмоқда.

Соғлиқни сақлаш ва маориф министрликлари ҳамда маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари 1970 йил бюджети бўйича ана шу мақсадлар учун ажратилган маблағлардан тўла фойдаланишлари керак. Қурилиш ташкилотлари соғлиқни сақлаш ва маориф объектларининг қурилиши бўйича план ҳажми ва муддатлари қандай бажарилаётганлигини алоҳида контроль остига олишлари керак.

Айрим министрликлар, идоралар ва маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари План-бюджет ва тармоқ комиссияларига план ва давлат бюджетининг бир қанча масалалари бўйича таклифлари ва илтимослар билан мурожаат қилдилар.

План-бюджет ва тармоқ комиссиялари бюджет даромадларини 820 минг сўм ва харажатларини 5.460 минг сўм кўпайтиришга ҳамда бу маблағларни соғлиқни сақлаш, шаҳарлар, район марказлари ва ишчи посёлкаларини обод қилиш, инвентар ва ускуналарни ремонт қилиш ва сотиб олиш ҳамда бошқа социал-маданий харажатларга сарфлаш мумкин деб ҳисоблайдилар.

План-бюджет ва тармоқ комиссиялари Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1970 йилги Давлат планини маъқуллаш ва юқорида баён қилинган тузатишларни ҳисобга олган ҳолда 1970 йилги Давлат бюджетини даромадлар ва харажатлар бўйича 2.763.428 минг сўм миқдорида тасдиқлаш ҳақида таклиф киритади. (**Қарсаклар**).

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

АКМАЛ ПУЛАТ РЕДАКЦИЯМИЗ МЕҲМОНИ

БАХТ ТАРОНАЛАРИ

Қалбида ҳамиша ёшлик туғён урган ғазалхон шоир Акмал Пўлат қарийб қирқ йилдан буён замон ва инсон мадҳиясида қалам тебратиб келмоқда. Унинг қувноқ, ҳаётбахш қўшиқлари китоб жовонларидагина эмас, балки санъатсевар халқимизнинг жўшқин қалбларидан ҳам ўрин олди. Акмал Пўлат замонавий мавзуларда янги қўшиқлар ёзиб, шинавандаларни хушнуд этиб келмоқда. Қуйида Акмал Пўлатнинг янги қўшиқларини ўқийсиз.

ҚУЁШ ЎЛКАСИГА

Озод, фаровон, ҳур гулистоним,
Оламга машҳур чаман,
бўстоним.
Қуёш ўлкаси, мангу баҳорим,
Чиройга тўлган Ўзбекистоним.
Гул очар, яшнар обод
боғларинг,
Тупроғинг олтин, кондир
тоғларинг.
Дилни яйратар хушнуд
чоғларинг,
Иқболи кулган Ўзбекистоним.
Донғинг таратди совет замони,
Кўксингда яшнар Ленин
нишони.

Мафтунман сенга «оқ олтин»
кони
Шарафли бўлган Ўзбекистоним.
Ҳамма халқларинг қардош,
қадрдон,
Совет юртига қойилдир жаҳон.
Ўғил-қизларинг ботир, қаҳрамон,
Шонларга тўлган Ўзбекистоним.
Олға бошлайди партия устоз,
Улуғвор ишлар яхши, аъло, соз
Акмал қўшиғи янграр баҳор, ёз,
Иқболи кулган Ўзбекистоним.

АЙТИНГ МУНЧА СЎЛИМСИЗ

(Лапар)

ЙИГИТ — Гулгун ёнган
гулмисиз
Айтинг мунча сўлимсиз.
Ёмон кўздан асрасин,
Сочлари сумбулмисиз.
ҚИЗ—Сайраб учар бўз тўрғай.
Сайрамаса не бўлғай.
Ёрим ширин жонимни
Қийнамаса не бўлғай.
ЙИГИТ — Гулзоримда ғунча
кўп,
Карашмангиз бунча кўп.
Қийнаган ўзингиз-ку,
Қачон тўйга дейсиз хўп.
ҚИЗ—Қайрилма қош қораси,
Битмас ишқнинг яраси.
Жондан севган ёргинам —
Йигитларнинг сараси.
ЙИГИТ—Акмал дилин олибсиз,
Ишқ савдосин солибсиз.
Ваъдага вафо қилмай,
Уволига қолибсиз.

ДИЛШОД ЭТИБ КЕЛ

Гулзоримни обод этиб кел,
Ёш кўнглимни дилшод этиб кел.
Поёнсиз кенг пахтазоримга
Янги қўшиқ ижод этиб кел.
Сенинг билан яйрайди жоним,
Қолмас сира дилда армоним,
Тезроқ келгин лолазоримга,
Сенсан, азизим, шарафим-шоним.
Дўстларимизни кел,
қуллашайлик,
«Оқ олтин» териб куй-
куйлашайлик.
План тўлиб гўзал куз фасли
Катта тўйни бирга бошлайлик.

ПАХТАКОР ҚИЗГА

Кўнглимни олган жонон
ўзингсан,
Эли-юртимга достон ўзингсан,
«Оқ олтин» кони обод диёринг,
Дилим боғида боғбон ўзингсан.
Пахта деб доим қалбимиз ёнар,
Бизларни ҳозир пахтазор
чорлар,
Унутма жоним берган ваъдангни
Пахтамиз бирлан гул ҳаёт
порлар.

КОММУНИСТИК ПАРТИЯМ

Коммунистик партиям, шуҳратимиз-шонимиз,
Сен борсан, кўнглимиз тўқ, йўқ асло армонимиз.
Халқлар тинч, бахтли яшар, қудратли замонимиз,
Даври даврон суришнинг имконидир партиям.
Совет юртини безаб, балқиган нур бахш этди,
Қанча қанча элларга бахту сурур бахш этди.
Дилларни хўп яйратиб, фахру ғурур бахш этди,
Одамзоднинг шарафли давронидир партиям.
Партия номи билан чўлда бўстон яратдик,
Инсон истиқболига табиатни қаратдик.
Партия номи билан жаҳонга донг таратдик,
Юксалиш йилларининг достонидир партиям.

ТОШКЕНТИМ

Қўлга олиб жаранглаган созимни,
Дўстларга жўр қилиб, хуш овозимни.
Она шаҳрим мадҳин айтиб куйлайман,
Дилда борин мароқ билан сўйлайман.
Кенг жаҳонга номи кетган Тошкентсан,
Бедов миниб, пойгаларда ошгансан.
Иссиқ бағринг асил тинчлик диёри,
Москвадан нур олган бахтим баҳори.
Яшнайди кун сайин завқли ҳаётинг,
Ҳамиша авжида қўшиқ, баётинг.
Илму-маърифатга жуда ҳам бойсан,
Пахтакор ўлкамга ҳусн, чиройсан.
Ленин замонида етдинг муродга,
Олам қойил сендек жасур, шерзотга.
Зилзила ҳамласин қайтарган ўзинг,
«Дўстларга минг раҳмат» ҳар айтган сўзинг.
Дилларга оромдир боғи-роғларинг,
Ҳар дамда ғалаба, хушнуд чоғларинг.
Кўрганлар тўймайди ҳуснингга зинҳор,
Ўзингсан бизларга шараф-ифтихор.
Нурафшон кўча-кўй хиёбонларинг,
Шўх оқар сойлардек, жўшқин онларинг.
Халқларинг меҳнаткаш, дадил, қаҳрамон,
Дўстлик қудратингга қойилдир жаҳон.
Тарихий нон шаҳрим, пойтахтимсан,
Ғуруриm, севинчим, қувонч бахтимсан.
Космосда ҳам сенинг нурли изинг бор,
Меҳнат билан топдинг шараф-ифтихор.
Жондан азиз она юртим, Тошкентим,
Акмалинг дилига дили пайвандим.
Она шаҳрим мадҳин айтиб куйладим
Дилда борин мароқ билан сўйладим.

КОМСОМОЛ

Партиянинг солдатисан, мададкори, комсомол,
Сен ҳақиқий ленинчисан, довюракли комсомол,
Жасоратинг тоғ кўтарар, мард билакли комсомол,
Улуғ йўлдан бормоқдасан, зўр тилакли комсомол.
Қўрқмас жангчи, Ватан бахти, ифтихори комсомол,
Сен ўзингсан наъра уриб, ёв устига от қўйган,
Корчагиндек ботирларинг донғинг жаҳонга ёйган.
Ҳар нафасда қучмоқдасан ҳур меҳнатда шараф-шон,
Халқим дейди, қалбдан сенга, комсомолим, бўл омон.
Коммунистик партиямиз бизга устоз, раҳнамо,
Совет юрти нурин сочар ер юзига доимо.
Қўрқмас жангчи, Ватан бахти, ифтихори комсомол,
Ёш авлоднинг етакчиси, байроқдори комсомол.

ЛИТВА ССР. «Экранас» Паневеги заводида диагонали 61 сантиметрли телевизион трубалари тайёрлана бошланди. Суратда: бош техник Г. Печерская янги кинескоп ўрнатилган телевизор ёнида.

1970 йилдан бошлаб Челябинск радиосозлик заводи коллективи «Сокол-48» радиоприёмнигини ишлаб чиқаради. Суратда: янги транзистор радиоприёмник.

ТАСС фотолари.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Рус тилида: 18.00 — **«Старшеклассник» программаси, 18.40 — Телеянгиликлар, 18.55 — Музикали календарь, 19.45 — Марказий универмагда, янги йил олди репортажи.**

Ўзбек тилида: 20.15 — **Телеянгиликлар, 20.30—«Пропагандист» программаси, 21.00 —«Ўзбекистон чорвадори» программаси, 21.30— Салом, оталар** (ота-оналар учун рус тилида телеспектакль).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.55 дан — **Москва кўрсатади.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 26XII да **Ун иккинчи тун**, 28/XII да кундуз **Доктор Айболит**, кечқурун **Марварид изловчилар.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 26/XII да **Мария Стюарт.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— **Қишки мавсумнинг очилиши.**

КИНО

Она муҳаббати —«ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ НОМЛИ, «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 2 ва 5 да), «СПУТНИК» (кундуз 3, 4, кеч 8 ва 9 да).

Вахшийлар базми — «СПУТНИК» (кундуз соат 1, 2 ва кеч 6 да), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10, кундуз 2, кеч 6 ва 8 да).

Веннету — апачлар йўбошчиси — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 7-45 ва 9-30 минутда), «ЧАЙКА» (эрталаб 10 ва кундуз 12 да).

Анжелика — фаришталар маликаси — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (кундуз 2, 5-15 ва кеч 8-30 минутда).

Қайғурма — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва кеч 7 да).

Оскар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 4 ва кеч 9-45 минутда)

Айбсиз— «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

ТАШКИЛОТ, КОРХОНА, МУАССАСА РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ ИЧКИ ИШЛАР БОШҚАРМАСИНИНГ ЎТ ЎЧИРИШ БЎЛИМИ жамоатчилик биноларида арча ўрнатишда ўт чиқишга қарши

ҚОИДАСИНИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Жамоат жойларида арча Давлат ўт ўчириш назоратининг ёзма руҳсати билангина қурилади.

Тез ёнувчи материаллар билан қопланган биноларда арча фақат 1 ёки 2-қаватда ўрнатилиши мумкин.

Қоидага биноан арча хонанинг ўртасига ўрнатилади. Агар деворга яқинроқ ўрнатилса, арча атрофида камида 1 метрдан ўтиш жойи қолдирилиши керак.

Арча мустаҳкам асосга ўрнатилади ва мустаҳкам тўсиқ билан ўралади.

Арча ўрнатилган бинонинг камида икки чиқиш жойи (эшиги) бўлиши керак.

Арча байрамида қатнашаётганларнинг сони ҳар 10 кв. метрга 14 киши тўғри келиши керак.

Арча ўрнатилган хона ёки бинога кираверишда ўт ўчириш воситалари: химиявий ўт ўчириш балон ва жун одеял тайёрлаб қўйилиши керак.

Арчани шам, шунингдек, қўнғироқ ва телефон симлари билан безаш тақиқланади.

Арча безатилган хона полига гилам ёки поёндозлар тўшаш тақиқланади.

Арчани безашда: целлулоид ва бошқа тез алангаланувчи буюмлар, қўғирчоқ ва безаклар осиш; ўтга қарши модда шимдирилмаган пахтадан фойдаланиш ва улардан безаклар ясаб осиш арча устига бертолет тузи сепиш тақиқланади.

Иллюминация ҳамма электротехниканинг талаблари ва нормаларига асосланган ҳолда мустаҳкам монтировка қилиниши керак.

Қоида бўйича иллюминацияда кучсизлантирувчи трансформаторда 12 вольт билан ёқиладиган гирландалар қўлланилади. Бунда ПР-380 маркадаги электр симларидан фойдаланилади.

Арча предохранителли штепсель розеткаси орқали ёритилиши керак.

Арчани ёритишда симларнинг қизиб кетганини, учқун чиқишини, лампочкаларнинг ўчиб-ёнаётганини сезиб қолсангиз иллюминация дарҳол ўчириб қўйилиши керак. Камчиликни аниқлаб, бартараф қилинганидан сўнггина, қайта ёқиш мумкин.

Арча байрамини ўтказаётган вақтда залдан чиқиш жойида навбатчи туриши шарт.

Электр токи бўлмай қолган биноларда Арча байрамини кундузи ўтказиш мумкин.

Ҳамма ўтиш жойлари, коридорлар, шунингдек бино ва хоналардан чиқиш жойлари бўш бўлиши керак.

Телефон жойлашган хона очиқ бўлиши, телефон аппарати ёнида энг яқин ўт ўчириш командасининг телефон номери турган бўлиши керак.

Арча байрамини ўтказишда: бино ичида турли кўринишдаги муш̆аклар, бенгаль ўти ёқиш, магний ва хлопушкалардан фойдаланиш; белгиланган нормадан кўп болаларни киритиш; бино ичидаги ҳамма чироқларни ўчириб қўйиш; чекиш ва гугурт ёқиш қатъиян тақиқланади.

Арча байрамида ёш болалар ва катталарнинг пахта, қоғоз, марли каби тез ёнувчи материаллардан тикилган костюмлар кийиб қатнашишлари, шунингдек арча атрофида ёқилган шам ва бенгал ўти билан ўйинлар уюштириш тақиқланади.

Янги йил арчасини ўрнатишда ҳамма Арча байрамини ўтказишда ўт тушиш ҳавфсизлигини таъминловчи жавобгар шахс корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари ҳисобланади. Улар байрамни кўнгилдагидек ўтказиш учун ҳамма чораларни кўриб қўйишлари ва бунга ишонч ҳосил қилишлари керак.

1969 йил 30 декабрда МОСКВА ШАҲРИДА 1966 йилги 3% ЛИ ДАВЛАТ ИЧКИ ЮТУҚЛАР ЗАЕМИНИНГ 28-тиражи УТКАЗИЛАДИ.

Заёмнинг бир разрядига умумий суммаси 512560 сўмлик 9400 ютуқ, шу жумладан 5000, 2500, 1000, 500, 100 ва 40 сўмлик ютуқлар ўйналади.

Тиражда заёмнинг 26 разряди ўйналади.

Заём облигацияси ҳамма омонат кассаларида сотилади ва сотиб олинади.

Заём облигацияларини сотиб олинг!

1969 йил 27, 28 декабрда ТОШКЕНТ ШАҲРИДА Узбекистон ССР VI чиқарилиш пул-буюм лотереясининг ЮТУҚЛАР ТИРАЖИ УТКАЗИЛАДИ

Тиражда лотереянинг 5 разрядига умумий суммаси 877500 сўмлик 478750 ютуқ, шу жумладан: 227900 сўмлик 1135 буюм ва 649600 сўмлик 477615 пул ютуғи ўйналади.

Ютуқлар ичида «Волга», «Москвич», «Запорожец—966» автомашиналари, «М-63», «Иж-Юпитер» мотоцикллари, холодильник, радиола, телевизорлар, гиламлар, 1000, 500, 300, 200 ва 100 сўмлик қимматли буюмлар бор.

Лотерея билетларини сотиб олинг!

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Б. 2437. ИНДЕКС — 64697 Р — 03653